

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kiusaamista ympäri vuorokauden

Nuorisoalan ammattilaisten kokemuksia
verkossa tapahtuvasta kiusaamisesta

Julia Uusikari

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Julia Uusikari	Sivumäärä 45 ja 2 liitesivua
Työn nimi Kiusaamista ympäri vuorokauden – Nuorisoalan ammattilaisten kokemuksia verkossa tapahtuvasta kiusaamisesta	
Ohjaava opettaja Tiina Valkendorff	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Distanssi-hanke, Markus Söderlund	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia verkossa tapahtuvaa kiusaamista digitaalisen nuorisotyön haasteena. Sosiaalinen media ja teknologia luovat uusia muotoja kiusaamiselle, jotka yllättävät raadollisuudellaan. Nettikiusaaminen jatkuu pahimmillaan ympäri vuorokauden eikä uhri pääse kiusaajaa karkuun edes omassa huoneessaan. Opinnäytetyössä teemaa tutkittiin nuorisoalan ammattilaisten näkökulmasta, koska alati digitalisoituva yhteiskuntamme, sekä digitaalisen kulttuurin jatkuva kehitys näkyvät vahvasti myös nuorisotyön eri kentillä. Nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten tulee olla tietoisia digitaalisen nuorisotyön haasteista, jotta he osaavat kohdata sekä auttaa nettikiusaamisen uhria. Työn tavoitteena on tarkastella nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten valmiuksia sekä kokemuksia nettikiusaamiseen liittyen.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Distanssi-hanke, jonka tavoitteena on parantaa nuorisotyöntekijöiden ammatillista osaamista, sekä antaa valmiuksia digitaaliseen nuorisotyöhön. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke sai alkunsa vuonna 2015 ja hanketta koordinoi Humanistinen Ammattikorkeakoulu yhdessä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Valtakunnalliset kehittämiskeskukset Verke ja Koordinaatti toimivat hankkeen yhteistyökumppaneina. Distanssi-hanke toteuttaa digitaalisen nuorisotyön cMOOC-verkkokursseja, jotka tarjoavat lisäkoulutusmahdollisuuden jokaiselle teemasta kiinnostuneelle.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerättiin Distanssi-hankkeen keväällä 2017 järjestämän <i>Digitaalinen kohtaaminen ja dialogisuus nuorisotyössä</i> -kurssin yhden tehtävän vastauksista. Tutkimusmenetelmä oli laadullinen ja tarinamuotoinen. Lisäksi aihetta tutkittiin monipuolisia lähteitä ja tietoperustaa hyödyntäen.</p> <p>Opinnäytetyö on merkityksellinen monille nuorisoalalla toimiville tahoille. Opinnäytetyön tutkimustulokset antavat tärkeää tietoa digitaalisen nuorisotyön lisäkoulutuksen tarpeesta. Tuloksia hyödyntäen lisäkoulutusta voidaan kehittää yhä enemmän nuorisoalan ammattilaisten tarpeiden mukaisesti. Lisäksi työ antaa konkreettisia ohjeita, ja tärkeää tietoa jokaiselle aikuiselle, joka kohtaa nettikiusaamisen uhriksi joutuneen nuoren.</p>	
Asiasanat Nettikiusaaminen, nuorisotyö, haasteet, digitalisaatio, osaaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Julia Uusikari	Number of Pages 45 and 2 p. app.
Title Bullying around the clock – experiences of youth workers about the cyberbullying	
Supervisor Tiina Valkendorff	
Subscriber and/or Mentor Distanssi, Markus Söderlund	
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis is to research cyberbullying as part of digital youth work. Social media and technology offer new forms of bullying which are surprisingly cruel. Cyberbullying continues at worst 24 hours a day and the victim cannot escape even in his/her own room. The thesis was studied from the youth worker point of view because the constant digital progress of our society affects the different fields of youth work. Those who are working with young people should be aware of the challenges of digital youth work because then they know how to face and help the victim of cyberbullying. The aim of the thesis is to research how the youth workers feel if they face the victim of cyberbullying. Do they have the knowledge and skills to solve the situation?</p> <p>The project called Distanssi subscribed for the thesis. The aim of the Distanssi is to improve the skills and knowledge of the digital youth work. The project is funded by the Ministry of Education and Culture, and it started in the year 2015. Humak University of Applied Sciences and Metropolia University of Applied Sciences coordinate the project and they collaborate with national development centers Verke and Koordinaatti. Distanssi organizes cMOOC-online courses related to digital youth work. Those online courses provide an opportunity for educate everyone who is interested in the theme.</p> <p>Research material was collected from one course assignment. The course was organized in spring 2017 and it was called <i>Dialogue and encounter</i>. Research method was qualitative and the answers were stories. In addition, the varieties of sources were used in the thesis.</p> <p>The thesis is major to many different parties. Research results give important information about the need of the education about the cyberbullying. Because of the results there is possibility to develop digital youth work and support youth workers from different fields. In addition, this thesis gives concrete instructions and important information for anyone who faces a victim of cyberbullying.</p>	
Keywords Cyberbullying, youth work, challenges, digitalisation, know-how	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TILAAJA - DISTANSSI-HANKE	7
3 NETTIKIUUSAAMINEN NUORISOTYÖN HAASTENA	9
3.1 Nuorisotyö	10
3.2 Digitaalinen nuorisotyö	11
3.3 Kiusaaminen	12
3.4 Nettikiusaaminen	13
3.4.1 Vihapuhe	14
3.5 Sosiaalinen media ja mediakasvatus	15
4 TUTKIMUSMENETELMÄN KUVAUS	16
4.1 Tutkimusaineiston keruu	17
4.2 Kohderyhmä	19
5 NETTIKIUUSAAMISEN MUOTOJA JA TOIMINTASUUNNITELMIA	20
5.1 Nettikiusaamisen muotoja	21
5.2 Kiusaamisympäristöjä verkossa	24
5.3 Toimintasuunnitelmia	26
5.3.1 Konkreettisia toimenpiteitä	28
6 VALMIUDET NETTIKIUUSATUN NUOREN KOHTAAMISEEN	30
6.1 Kohtaaminen	30
6.2 Haasteet	32
6.3 Tukea haasteiden voittamiseen	34
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
8 ARVIOINTI	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Nuori tulee koulusta kotiin, hänellä on takanaan raskas koulupäivä. Illasta on tulossa kuitenkin vielä rankempi, koska hänellä ei ole ystäväpiiriä, ei paikkaa minne mennä. Nuorisotalolla hän ei ole käynyt kuukausiin eivätkä jalkapalloharjoitukset ole kiinnostaneet enää vuosiin. Koulussa hänet jätetään porukan ulkopuolelle ja hänen erilaisuudelleen nauretaan. Hän ei pääse karkuun kiusaamista edes omassa kodissaan, sillä ilkeiden viestien kirjoittaminen jatkuu sosiaalisessa mediassa. Oma huone ei ole enää turvapaikka, vaan sosiaalinen media ja siellä pahimmillaan yötä päivää jatkuva kiusaaminen, seuraavat nyt myös entiseen, tuttuun ja turvalliseen omaan huoneeseen saakka.

Media Hanskassa, Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 kertoo, että 93 prosenttia 10–29-vuotiaista vastaajista käyttää Internetiä päivittäin. Teknologia ja digitaalisuus ovat valitettavasta tuoneet mahdollisuuksien rinnalla myös haasteita. Kiusaaminen on siirtynyt pihoilta nettiin ja pahimmillaan kiusaaja seuraa uhria nyt kotiin saakka (Kauppinen & Tamminen, 2015a). Sosiaalinen media tarjoaa kiusaamiselle uusia muotoja, jotka yllättävät raadollisuudellaan. Sosiaalisen median kulttuuri on tuonut uuden ulottuvuuden ihmisten välisiin suhteisiin (Kaski & Nevalainen 2017, 13.) Kiusaaminen ja nettikiusaaminen eivät ole kaksi eri asiaa, vaan ne linkittyvät vahvasti toisiinsa. Usein kiusaamista tapahtuu monissa eri ympäristöissä, niin koulussa, vapaa-ajalla kuin verkossa. (Pelfrey Jr. & Weber 2014, 397.)

Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia verkossa tapahtuvaa kiusaamista digitaalisen nuorisotyön haasteena. Verkossa tapahtuvaa kiusaamista kutsutaan nettikiusamiseksi. Näkökulmani sijoittuu nuorisotalan ammattilaisten puoleen ja tavoitteenani on tarkastella, millaiseksi ammattilaiset kokevat omat valmiutensa kohdatessaan nettikiusaamistilanteita. Opinnäytetyön tilaajana toimii Distanssi-hanke, joka järjestää digitaalisen nuorisotyön verkkokursseja alan ammattilaisille sekä teemasta kiinnostuneille. Nettikiusaamista on tutkittu muun muassa yleisesti ilmiönä sekä nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa tietoa sekä ideoita nuorisotalan ammattilaisille digitaalisen nuorisotyön haasteiden voittamiseen. Tätä kautta tavoitteena

on tukea nuorten hyvinvointia antamalla avaimia nuorisotyön ammattilaisille nettikiusatun nuoren kohtaamistyöhön.

Nettikiusaaminen on teemana ajankohtainen ja mielenkiintoinen, koska se on noussut todella yleiseksi ilmiöksi ja koskettaa niin nuoria kuin aikuisia. Nuorten keskuudessa suosituksi noussut videobloggaaja *Mmiisas* (2017) kertoo eräällä videollaan, että hänen jokaisen videon kommenteissa toivotaan hänen puhuvan nettikiusaamisesta sekä kiusaamisesta yleisesti. Tämä kertoo siitä, että teema kiinnostaa ja puhuttaa nuoria valtavasti. Internetissä nuori voi tuntea itsensä voimattomaksi, sillä verkko on kiusaamisympäristönä todella moniulotteinen. Helsingin Sanomissa julkaistun artikkelin mukaan sosiaalisen median lainsäädännöstä sekä säännöistä puhutaan konkreettisella tasolla liian vähän. Nuoret kaipaavat lisää mediakasvatusta. He uskovat, että usein netissä tapahtuvan kiusaamisen taustalla on tietämättömyys: moni nuori ei ymmärrä, että netissä pätevät yhtä lailla samat säännöt. (Järviluoma, 2016.)

Göteborgissa vuonna 2013 eräs nettikiusaamistapaus nousi laajasti kansainvälisiin otsikoihin tapauksesta aiheutuneiden nuorisomellakoiden vuoksi. Kaksi ruotsalaista nuorta olivat levittäneet yhteensä 38 nuoresta loukkaavia kuvia ja kirjoituksia verkossa. Kiusaajat tuomittiin maksamaan jokaiselle uhrille vahingonkorvauksia. (Mäkinen 2013.) Toinen yhteiskunnallisella tasolla puhututtanut tapaus liittyi kilpatason ratsastajaan, joka loukkaantumisensa jälkeen joutui valtavan arvosteluryöpyn kohteeksi. Tapauksen päädyttyä julkisuuteen kävi ilmi, että kyseessä ei ollut yksittäinen tapaus. Helsingin Sanomissa julkaistussa artikkelissa Ratsastajainliiton urheilupsykologi Mia Stellberg kertoo käsittelevänsä nettikiusaamista eri ikäryhmien kilpailijoiden kanssa todella usein. (Partanen 2016.) Nämä yhteiskunnallisella tasolla puhututtaneet nettikiusaamistapaukset ovat niitä harvoja tapauksia, jotka ovat nousseet median tietoisuuteen. Useat uhrit jäävät kiusaamisen kanssa yksin.

Nuorten parissa työskentelevien aikuisten näkökulmasta tilanne on haastava, sillä verkko kiusaamisympäristönä on usein aikuisille näkymättömissä. Kiusaamiseen liittyy paljon pelkoa ja häpeää, minkä vuoksi nuorten voi olla vaikeaa puhua aiheesta. Nuoret tuovat vahvasti itseään esille sosiaalisessa mediassa ja rakentavat sekä etsivät omaa identiteettiään (Lehtikangas 2014, 21). Nuorten elämä on täynnä muutoksia ja erilaiset siirtymävaiheet tuovat mukanaan haasteita. Nuoret tarvitsevat tukea ja

kokevat vahvaa ryhmään kuulumisen tarvetta. Kiusaamiseen puuttuminen on tärkeää, sillä kiusaamisen ehkäiseminen on nuorten hyvinvointiin vahvasti vaikuttava perustekijä (Hamarus 2012, 9).

2 OPINNÄYTETYÖN TILAAJA - DISTANSSI-HANKE

Opinnäytetyön tilaajana toimii Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Distanssi-hanke, joka sai alkunsa vuonna 2015. Hankkeen päätavoitteena on parantaa nuorisotyöntekijöiden ammatillista osaamista sekä antaa valmiuksia digitaaliseen nuorisotyöhön tarjoamalla digitaalista osaamista kehittäviä kursseja kaikille aiheesta kiinnostuneille. (Söderlund & Linkola 2016, 106–107.) Hanketta koordinoi Humanistinen Ammattikorkeakoulu yhdessä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa. Verkkonuorisotyön kehittämiskeskus Verke sekä Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatti toimivat hankkeen aktiivisina yhteistyökumppaneina. (Distanssi 2017.)

Distanssi-hanke toteuttaa cMOOC (Massive Open Online Course) -verkkokursseja digitaaliseen nuorisotyöhön liittyen. MOOCit ovat lähtökohtaisesti tutkintojen ulkopuolella toteutettavia kokonaisuuksia, joissa lähtökohtana on aina osallistujan oma kiinnostus aihetta kohtaan (Söderlund ym. 2016, 107). Pieni c-kirjain alussa viittaa sanan collaborate, jolla tarkoitetaan yhteistyön tekemistä. Massive sanalla viitataan massiivisuuteen, sillä MOOC-kurssit ovat tarkoitettu kaikille, eikä maksimi osallistujamääriä ole. Open sana puolestaan kertoo siitä, että kurssit ovat kaikille avoimia sekä ilmaisia. Online Course eli verkkokurssi kertoo kurssin muodosta. Vaikka verkkokursseja on järjestetty jo pitkään, ovat ne kuitenkin monille melko uusi opiskelun muoto verrattuna moniin perinteisiin oppimisympäristöihin. (Toikkanen 2014, 18–19.) Distanssi-hankkeen cMOOC-kurssit ovat vuorovaikutteisia ja sisältävät paljon ryhmässä opiskelua sekä yhdessä keskustelua. Kurssit tukevat hankkeen tavoitteiden saavuttamista.

Ensimmäiset kaikille avoimet digitaalisen nuorisotyön verkkokurssit toteutettiin keväällä 2016, jolloin järjestettiin kolme yhden opintopisteen MOOC-kurssia. Kolmeen

osaan jaetun kokonaisuuden kurssit olivat *Johdatus digitaaliseen nuorisotyöhön, Digitaalinen osallisuus ja toimijuus nuorisotyössä* sekä *Digitaalinen kohtaaminen ja dialogisuus nuorisotyössä*. Lisäksi kokonaisuuden ensimmäinen kurssi järjestettiin toistamiseen kevään 2016 aikana. Keväällä 2017 sama kurssikokonaisuus toteutettiin uudelleen. (Söderlund ym. 2016, 107.) 2017 syksyn aikana kurssit järjestetään jälleen. Tavoitteena on tarjota osallistujille mahdollisuus koota kursseista omia tarpeita vastaava kokonaisuus. Kevään 2017 kolmannen kurssin aloituskyselystä käy ilmi, että suurin osa opiskelijoista oli mukana useammalla kuin yhdellä kurssilla. Tarkoituksena onkin, että nämä pääteemoiltaan erilaiset kurssit tukevat toisiaan. Aloituskyselestä selviää myös, että halu ammatillisen osaamisen päivittämiseen oli selvästi yleisin syy kurssien suorittamiselle.

Kurssien toteutuksessa on lähdetty liikkeelle Humanistisen Ammattikorkeakoulun valmennuspedagogisesta ajattelusta, joka korostaa ryhmämuotoista opiskelua. Kurssit ovat vuorovaikutteisia ja ryhmämuotoinen opiskelu mahdollistaa kurssilaisten välisen keskustelun ja yhteistyön. Kurssit kestävät 4–5 viikkoa ja jokaisella viikolla suoritetaan 3–7 tehtävää. Lisäksi kursseilla on tarjolla teemaan liittyviä aineistoja, kuten esimerkiksi verkkoluentoja, videoita sekä kirjallisuutta. Aineistot tukevat osallistujaa tehtävien suorittamisessa ja antavat ajankohtaista tietoa eri digitaalisen nuorisotyön osa-alueista. Osallistujat jaetaan noin 16 hengen ryhmiin, joissa suurin osa kurssin tehtävistä suoritetaan. Lisäksi kursseilla keskustellaan sekä jaetaan omia kokemuksia, mikä puolestaan antaa osallistujalle kattavan näkökulmien kirjon. Jokaisella ryhmällä on e-valmentaja, joka tukee ryhmäläisten opiskelua. (Söderlund ym. 2016, 108.) E-valmentajan tehtävänä on seurata opiskelijaryhmän etenemistä, tukea osallistujia sekä arvioida heidän suoritteita. Verko-ohjaamista ja -opettamista on monenlaista, mutta menetelmien ja muotojen välillä on selviä yhtäläisyyksiä. Valkendorff (2016, 149) jaottelee e-valmentajan työnkuvan viiteen osa-alueeseen, jotka ovat 1) Opiskelijoiden työskentelyn seuraaminen ja arviointi, 2) tiedottaminen ja viestintä, 3) sisällön suunnittelu, 4) tekniset tehtävät, 5) yhteistyö muiden e-valmentajien kanssa.

Distanssi-hankkeen taustalla ovat havainnot digitaalisen työotteen kasvusta sekä toimintaympäristön muutoksesta. Tämä havainto osoittaa, että digitaalisen nuorisotyön täydennyskoulutukselle on tarvetta. Nuorisotyötä tehdään jo laajalla otteella verkossa, mutta Digitaalisen nuorisotyön cMOOC-kurssien avulla ammattilaisille halu-

taan tarjota mahdollisuus tiedon ja taidon päivittämiseen. Verken vuonna 2013 toteutaman, kuntien nuorisotyöntekijöille suunnatun, kyselyn mukaan nuorisotyöntekijät kaipaivat digitaalisen nuorisotyön lisäkoulutusta muun muassa sosiaalisen median työkalujen nuorisotyölliseen hyödyntämiseen sekä sisällön tuotantoon. (Verke 2013.)

Huoli nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten digitaalisen median käyttötaidoista herättää tällä hetkellä paljon keskustelua yhteiskunnallisella tasolla. Esimerkiksi kouluissa laitteiden opetuskäyttöön ottamista pidetään yhä usein vaikeana (Laru 2017). Helsingin Sanomissa julkaistussa mielipidekirjoituksessa (2017) Oulun Yliopiston lehtori Jari Laru pohtii: miksei lukuvuoden alussa tai lopussa voitaisi järjestää esimerkiksi viikon mittaisia täydennyskoulutusjaksoja opettajien osaamisen lisäämiseksi ja ennakoluulojen vähentämiseksi (Laru 2017).

Verkkonuorisotyön kehittämiskeskus Verke toteutti kuntien nuorisotyöntekijöiden digitaalisen median ja teknologian käyttöä kartoittavan selvityksen. Vuoden 2017 kuntakyselyn tuloksista selviää, että jopa 67 prosenttia työntekijöistä on täysin tai osin samaa mieltä siitä, että he tarvitsisivat jatkuvaa kouluttautumista pystyäkseen toteuttamaan digitaalista nuorisotyötä monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Kyselyyn vastasi yhteensä 567 kunnallisen nuorisotyön ohjaajaa sekä esimiestä. Kyselystä selviää, että 83 prosenttia työntekijöistä kokee omien henkilökohtaisten digitaaliseen nuorisotyöhön liittyvien taitojen kehittyneen viime vuosina. Heistä 55 prosenttia kertoo kehittävänsä digitaalisen nuorisotyön osaamistaan omalla ajallaan. (Lauha, Tuominen 2017b.)

3 NETTIKUSAAMINEN NUORISOTYÖN HAASTENA

Nuoruus on lapsuuden ja aikuisuuden väliin ajoittuva ihmisen ikäkausi. Nuorisolain (1285/2016, 3 §) määritelmän mukaan kaikki alle 29-vuotiaat ovat nuoria. Jokainen ihminen voi itse määritellä omien tuntemuksien mukaan, milloin tuntee itsensä lapseksi, nuoreksi tai aikuiseksi. 2013 julkaistusta nuorten vapaa-aikatutkimuksesta selviää, että nuorten itsensä mielestä nuoruus alkaa noin 10-vuotiaana ja päättyy

noin 20-vuotiaana (Valtion nuorisoneuvosto 2013). Nuoruudessa kehitys on asteittaista sekä jatkuvaa, ja yhteiskunnallisilla muutoksilla on vahva yhteys nuorten kehitykseen.

Nuoruuden ajanjakso on pidentynyt vuosien varrella, sillä nuorisokulttuuri on tänä päivänä osa laajemman ihmisjoukon elämää. Syynä tähän on esimerkiksi yhteiskunnallinen normien vapautuminen, opiskelujen jatkaminen aikuisiällä sekä perheen perustamisen siirtyminen vanhemmalle iälle. (Oinas 2016, 27.) Ilmiö on herättänyt ristiriitaista keskustelua yhteiskunnallisesti, ja ilmiötä kutsutaan pidentyneeksi nuoruudeksi. Tänä päivänä on paljon kriteereitä, joiden tulee täytyä ennen vakiintumista. Nuorten kohtaamat paineet sekä odotukset aikuisuuden kynnyksellä aiheuttavat riskitekijöitä heidän hyvinvointiin. (Laitinen 2005.) Nuorten omat sosiaaliset verkostot vaikuttavat myös vahvasti nuoren kehitykseen. Nuorten välillä esiintyy vahvoja keskinäisiä siteitä, normeja ja odotuksia. (Korkiamäki 2013, 43.) Puuttuvat verkostot tai normien sekä odotusten rikkoutuminen voivat ajaa nuoren uhatuksi. Nuoruusiällä kiusaamisen uhriksi joutuminen vaikuttaa vahvasti nuoren kasvuun, kehitykseen ja itsetuntoon.

3.1 Nuorisotyö

Nuorisotyö tarjoaa tukea, ohjausta sekä palveluja nuorille (Allianssi 2017). Tarjoamalla mielekästä ja tavoitteellista toimintaa nuorille tuetaan heidän aktiivista kansalaisuutta, sekä ennaltaehkäistään syrjäytymistä ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä. Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuoren kokonaisvaltaista kasvua erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Nuoren kasvun tukeminen edellyttää mielenterveyden suojatekijöiden vahvistamista (Oinas 2016, 29). Nuorisotyön tehtäviin kuuluvat muun muassa kasvatuksellinen ohjaus, tieto- ja neuvontapalveluiden mahdollistaminen sekä harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen. (Terveiden ja Hyvinvoinnin Laitos 2017.)

Nuorisotyössä nuorten osallisuuden edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen ovat avaintermejä. Osallisuudella tarkoitetaan vaikuttamista, huolenpitoa sekä yksinkertaisesti mukana oloa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017). Sosiaalisen vahvistamisen käsitettä on ryhdytty käyttämään syrjäytymisen käsitteen tilalla. Käytännössä so-

siaalisella vahvistamisella tarkoitetaan elämänhallinnan, hyvinvoinnin sekä osallisuuden tukemista. (Koordinaatti 2017.) Nuorisotyön palveluiden ja toimintamallien kehittämistyössä on tärkeää ottaa huomioon nuorten elämään vaikuttavat kulttuuriset ilmiöt. Tämän päivän nuorten elämään vaikuttaa vahvasti digitaalisuus niin välineellisesti, sisällöllisesti kuin toimintaympäristöllisesti. (Lauha, 2016, 19).

3.2 Digitaalinen nuorisotyö

Alati digitalisoituvassa yhteiskunnassa nuorten toimijuutta ja osallisuutta tulee vahvistaa digitaalisissa ympäristöissä. Yksinkertaisesti määriteltynä digitaalisella nuorisotyöllä tarkoitetaan digitaalisen median ja teknologian hyödyntämistä nuorisotyössä. (Lauha, Tuominen 2016, 9.) Viime vuosien aikana ripeästi tapahtunut kehitys erityisesti mobiiliteknologiassa heijastuu vahvasti tämän päivän nuorisotyöhön. Internetin käytöstä on tullut arkipäiväistä, mikä näkyy vahvasti nuorten kulttuurissa. Digitaalinen nuorisotyö on käsitteenä melko uusi vaikka pelikonsolit ja tietokoneet ovatkin löytäneet tiensä nuorisotaloille jo vuosikymmeniä sitten. Suomessa nettiä hyödyntävästä nuorisotyöstä on käytetty aikaisemmin termejä verkkonuorisotyö ja verkkoperustainen nuorisotyö. Digitaalinen nuorisotyö käsitteenä pyrkii kertomaan aikaisempia termejä laajemmin, mistä on oikeasti kyse. (Lauha & Tuominen & Merikivi & Timonen 2017a, 218–219.)

Digitaalinen nuorisotyö tulisi nähdä erottamattomana rakenteena nuorisotyössä. Tullevaisuudessa digitaalinen nuorisotyö ja muu nuorisotyö eivät kaipa erottelua, sillä digitaalinen kulttuuri on tullut jäädäkseen ja on jo itsestään selvä osa nuorten elämää. (Lauha ym. 2017a, 219.) Tämä vahvistaa ajatusta siitä, että nuorisotyöntekijöiden tulee olla kiinnostuneita sekä tietoisia digitaalisen nuorisotyön tavoitteista sekä osa-alueista. Digitaalinen nuorisotyö tukee parhaimmillaan nuorisotyön peruspilareita ja tavoitteita. Cohlmeier (2016, 30–31) kiteyttää, että digitaalisessa nuorisotyössä on ennen kaikkea kyse nuorten osallisuuden vahvistamisesta digitaalisilla tavoilla. Sosiaalinen media tarjoaa erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille. Nuoret ilmaisevat itseään esimerkiksi julkaisemalla tekstejä blogeihin, lisäämällä videoita YouTubeen tai jakamalla kuvia muissa sosiaalisen median palveluissa. Lisäksi useat nuoret seuraavat ahkerasti ihailemiaan henkilöitä eri sosiaalisen median kanavissa: esimer-

kiksi videoita YouTubeen tuottavista ”tubettajista” onkin tullut suuria ihailun kohteita nuorten keskuudessa. Digitaalisen nuorisotyön tavoitteena on tarjota tukipalveluita nuorille, kehittää nuorten mediataitoja sekä kehittää nuorisotyön toimintamenetelmiä. Myös nuorten tukeminen mahdollisissa verkkoon liittyvissä uhka- sekä riskitilanteissa, on yksi tärkeä digitaalisen nuorisotyön tavoite. (Cohlmeyer 2016, 30–31.) Sosiaalisen median palvelut tuovat mukanaan myös haasteita, joiden ratkaisemiseen nuorisotyöntekijöillä tulisi olla avaimia.

3.3 Kiusaaminen

Kiusaaminen määritellään pitkään jatkuvaksi sekä toistuvaksi toiminnaksi, joka voi ilmetä niin fyysisenä kuin henkisenä kiusaamisena. Erilaisia kiusaamisen muotoja ovat esimerkiksi pahan puhuminen, töniminen tai toisen haukkuminen. (Kaski, Nevalainen 2017, 11–17.) Kiusaamisen määritelmä ei ole yksiselitteinen. Hamarus (2012, 23) korostaa, että kiusatun subjektiivinen kokemus on yksi tärkeä kriteeri kiusaamisen määritelmässä. Se, että kiusaamiseksi lasketaan vain pitkään jatkuneet tapaukset aiheuttavat ristiriitaisia näkemyksiä (Kauppinen, Tamminen 2015b).

Kiusaamisesta puhuttaessa mielikuvat yhdistyvät usein leikkikentille, koulun pihalle tai esimerkiksi koulumatkoille. Kiusaaminen yhdistetään nuorten lasten väliseksi, usein fyysiseksi toiminnaksi, jossa isompi kiusaa pienempää. Kiusaaminen ei kuitenkaan katso ikää, paikkaa tai aikaa. Usein kiusaaminen voidaan yhdistää vahvasti varhaisnuoruuteen, esimerkiksi peruskoulun ikävaiheeseen, joka on usein oman itsensä etsimisen aikaa. Kiusaaminen ei kuitenkaan jää ainoastaan varhaisnuorten keskuuteen vaan myös korkeakouluissa ja työelämässä koetaan kiusaamista. Eri ikävaiheissa kiusaamisen muodot ja motiivit voivat vaihdella, mutta teot satuttavat aivan yhtä paljon. (Pearce 2016, 17–18.) Kiusaaminen voi myös alkaa jo ala-asteella ja jatkua aina korkeakouluun saakka. Kiusaaminen tai ainakin niin sanotusti kiusaajan haamu vainoaa usein uhria vielä pitkään. (Myllyoja 2011.)

Käsitteenä koulukiusaaminen on monelle tuttu, koska siitä on puhuttu jo vuosikymmenet. Nuorten parissa työskentelevät nuorisotyöntekijät, opettajat sekä nuorten huoltajat saattavat kuitenkin usein olla kovin tietämättömiä siitä, mitä verkossa tapah-

tuu. Netti nähdään eri maailmana, ja tietämättömyys vaikeuttaa nettikiusaamiseen puuttumista. Sosiaalisessa mediassa kiusaaminen elää koko ajan ja uudet palvelut luovat uusia muotoja nettikiusaamiselle.

3.4 Nettikiusaaminen

Nettikiusaaminen on yksi vakava verkkoon liittyvä haaste, joka on monelle nuorelle tuttu. Sosiaalisessa mediassa yleisimpiä kiusaamisen muotoja ovat muun muassa ryhmien ulkopuolelle jättäminen, ilkeiden kommenttien kirjoittaminen ja kuvien kautta kiusaaminen. (Kaski, Nevalainen 2017, 11–17.) Vaikka kiusaamisen määritelmässä todetaan, että se on toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa, voi myös yksittäinen teko esimerkiksi Internetissä olla uhrille äärimmäisen ahdistava kokemus, joka jättää ikävät arvet. Lisäksi Internetissä yksittäinen teko voi jäädä pitkäksi aikaa muiden näkyville sekä levitä todella laajasti. (Kauppinen ym. 2015b.)

Nettikiusaamisesta kerätyt tilastot vaihtelevat ja sen yleisyydestä on esitetty ristiriitaisia tietoja. Suomen tunnetuin kiusaamisen yleisyyttä selvittävä tutkimus, Kiva Koulu, kertoo, että 4–9 luokkalaisista nuorista 2,8 prosenttia on kiusattu netissä. Kiva koulu -hankkeen vuoden 2014 kyselyyn vastasi liki 200 000 koululaista. 2,8 prosenttia kuulostaa melko vähäiseltä määrältä, mutta toisaalta koko Suomen tasolla se vastaa kuitenkin noin 14 000 peruskouluikäistä nuorta. Tilastoihin vaikuttaa myös se, että kyselyssä kiusatuiksi lasketaan vain ne nuoret, joita on kiusattu vähintään kaksi tai kolme kertaa kuussa. Kun mukaan lasketaan myös heidät, jotka ovat joutuneet nettikiusaamisen uhriksi harvemmin kuin kaksi tai kolme kertaa kuussa, nousevat prosentit jo yhteentoista. (Kauppinen ym. 2015b.) Nettikiusaaminen voi useissa tapauksissa jäädä myös piiloon, minkä vuoksi kaikkia tapauksia on mahdotonta tilastoida. Nuoret eivät aina kerro luotettavalle aikuiselle kiusaamistilanteista, vaan jäävät asian kanssa yksin, mikä pahimmillaan johtaa pitkäkestoiseen ja jatkuvaan kiusaamiseen. (Welling 2011.) Lisäksi tutkimusten luotettavuutta arvioidessa on syytä pohtia, kuinka ulkoiset tekijät vaikuttavat tutkimustilanteessa. Koulussa täytettäviin kyselyihin ei välttämättä aina uskalleta vastata todenmukaisesti. Taustalla voi olla mietteet anonymiteetistä tai pelko siitä, että vieressä istuva luokkakaveri voi nähdä vastauksen.

Usein kiusaaminen yhdistetään ala- ja yläasteikäisiin nuoriin. Todellisuudessa kuitenkin myös esimerkiksi korkeakouluopiskelijat kokevat kiusaamista. Korkeakouluopiskelijoiden kiusaamista onkin tutkittu hyvin vähän ja siihen on herätty vasta viime vuosina. Vuonna 2016 julkaistun kansainvälisen Bullying Among University Students -tutkimusteoksen mukaan kiusaaminen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa on usein opintoihin liittyvää. Tyypillisintä on perusteeton arvostelu sekä vähättely ja nolaaminen. Peruskoulussa harvoin kiusataan huonon koulumenestyksen takia vaan usein juuri päinvastoin. Tämä asetelma kääntyy siis pääläelleen korkeakoulussa. Korkeakoulussa kiusaamisen muotoja ovat myös seksuaalinen ahdistelu, syrjiminen ja haukkuminen sekä muu sanallinen hyökkääminen. Vuoden 2012 terveystutkimuksen mukaan 5,3 prosenttia korkeakouluopiskelijoista koki kohdanneensa kiusaamista. Tutkimukseen osallistui noin 4400 korkeakouluopiskelijaa. Tällaista kiusaamista tapahtuu niin verkossa kuin koulussa. (Tyttö 2016.)

3.4.1 Vihapuhe

Erityisesti verkossa yleistynyt vihapuhe kätkee taakseen usein pelkoa ja tietämättömyyttä. Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen tuomioistuinkäytännön ja Euroopan neuvoston määritelmän mukaan vihapuheeksi luetaan kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa. Vihapuhe on toisen ihmisarvoa vahvasti loukkaavaa ja se voi liittyä esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen tai etniseen alkuperään. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2017.) Vihapuhe on yleistynyt ilmiö verkossa. Verkossa tapahtuvat kiusaamistilanteet liittyvät usein tietämättömyyteen jostain ilmiöstä, mikä puolestaan kasvattaa kiusaamisen ja vihapuheen määrää. Tämä ajatus tukee sitä, että asioista tulee keskustella nuorten kanssa avoimesti ja rohkeasti.

Verkossa käydään esimerkiksi kiivasta keskustelua niin maahanmuuttopolitiikasta kuin hallituksen leikkauksista. Lähes jokainen uutinen saa ihmiset kommentoimaan ja ajamaan omaa mielipidettään, mikä on täysin ymmärrettävää ja sallittua. Kuitenkin usein hiljaisempi osapuoli jää ulos keskusteluista, koska ei uskalla sanoa mielipidettään uhkailun uhriksi joutumisen pelossa. (Helsingin Sanomat mielipidekirjoitus 2017.) Vihapuhe käsitteenä ja ilmiönä tulee ottaa mielestäni nuorten kanssa puheeksi.

si, koska sosiaalisen median keskustelut muistuttavat tänä päivänä yhä useammin taistelukenttää kuin asiallista keskustelua. Tämä lisää nuortenkin keskuudessa suvaitsemattomuutta sekä kiusaamista, koska nuoret ottavat mallia aikuisten käytöksestä.

YK:n ihmisoikeussopimusten mukaan jokaisella on oikeus omaan mielipiteeseen, sillä Suomessa kansalaisten yksi perusoikeuksista on sananvapaus. Sananvapauden rajoja joudutaan usein miettimään, sillä sananvapaus ei oikeuta syrjintään ja toisen ihmisen loukkaamiseen. (Ihmisoikeudet.net 2017.) Olen kuullut nuorten puolustavan itseään kiusaamistilanteissa sananvapauden varjolla. Onkin todella tärkeää, että nuorille puhutaan avoimesti käsitteistä sekä oikeuksista. Sananvapauden tulisi erityisesti tarkoittaa velvollisuutta ja vastuunottoa (Ihmisoikeudet.net 2017).

3.5 Sosiaalinen media ja mediakasvatus

Mitä tahansa tutkimusten prosentit osoittavat, jokainen nettikiusaamisen uhri on liikaa. Jo nuoret itse ymmärtävät, että nettikiusaaminen on ilmiö, johon tulee puuttua. Niin nuorten kuin aikuisten tietämättömyys ovat asioita, joista on hyvä lähteä liikkeelle. Sosiaalisessa mediassa on helppo lähteä mukaan kiusaamiseen ja lisätä kommentti tai hymiö kuvan perään. Verkossa saattaa huomaamattaan kannustaa ja olla osa kiusaajaporukkaa ilman, että juuri ajattelee omien tekojensa seurauksia. (Kauppinen ym. 2015a.)

Sosiaalinen media käsitteenä on yleisesti esimerkiksi kansalaismediassa ja opetuksessa käytettävä termi, vaikka vakiintunutta määritelmää termille ei löydykään. Medialla viitataan informaatioon ja eri kanaviin, joiden avulla informaatiota välitetään. Sosiaalisella puolestaan viitataan ihmisten väliseen kommunikointiin ja kanssakäymiseen. Sosiaalisessa mediassa käyttäjät ovat niin vastaanottajia kuin tuottajia. Eri kanavia ja välineitä tiedon tuottamiseen sekä vastaanottamiseen riittää, esimerkkeinä videopalvelu Youtube ja pikaviestinpalvelu Whatsapp. (Hintikka, 2017.)

Media määrittää arkeamme vahvasti, ja lapset aloittavat median säännöllisen seuraamisen noin kolmen vuoden iässä. Mediakasvatuksella ei tarkoiteta vain media-

alan ammattilaisen koulutusta, vaan myös opastusta mediataitoihin. Mediataidot ovat tänä päivänä välttämätöntä osaamista ja keskeinen osa nykyajan yleissivistystä. Mediakasvatuksen määritelmää avatessa voi lähteä liikkeelle siitä, mitä on media ja mitä puolestaan kasvatus. (Merilampi 2014, 9-11, 29.) Mediakasvatus nuorisotyössä linkittyy vahvasti nuorten omaan mediakulttuuriin, ja siihen nuorisotyössä tulisi erityisesti syventyä. Kasvattajaa tarvitaan erityisesti nuoren tueksi pohtimaan arvokysymyksiä ja mediajulkisuutta, median valintoja, sekä etsimään luotettavaa tietoa. (Tuominen 2014, 47.)

Nuoret saatetaan nähdä diginatiivien sukupolvena, jonka mediataidot ovat lähtökohteisesti hyvät. Tämä yleistys saattaa johtaa näkökulmaan, jonka mukaan nuoret eivät tarvitse mediakasvatusta. Tosiasiassa kenenkään mediataidot eivät kuitenkaan kehity itsestään ja kasvattajaa tarvitaan nuoren tueksi pohtimaan yhdessä median valintoja ja arvokysymyksiä (Tuominen 2014, 47.) Helsingin Sanomissa julkaistun artikkelin (2016) mukaan nuoret kokevat itse tarvetta mediakasvatukselle. Nuoret kokevat saavansa opetusta esimerkiksi laitteiden käytöstä, mutta liian vähän he saavat tietoa laista ja siitä, mitä verkossa saa ja kannattaa tehdä. (Järviluoma 2016). Koen vahvasti, että juuri tämä näkökulma on tärkeä ja tukee opinnäytetyöni tarvetta.

4 TUTKIMUSMENETELMÄN KUVAUS

Opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle sekä minun että tilaajan innoittamana. Toimin keväällä 2017 harjoittelussa Distanssi-hankkeessa, ja sain harjoitteluni aikana arvokasta osaamista sekä teoriapohjaa opinnäytetyöprosessia ajatellen. Lähdimme yhdessä Distanssi-hankkeen projektipäällikön sekä hankkeen työntekijän kanssa pohtimaan, kuinka voisimme tukea hankkeen tavoitteita, sekä kehittää heidän toimintaansa opinnäytetyöllä. Lähdimme rajaamaan teemaa, koska käsitteenä digitaalinen nuorisotyö on todella laaja ja monialainen. Yhteiskunnallisesti puhututtanut ja todella ajankohtainen ilmiö: nettikiusaaminen, valikoitui opinnäytetyön pääteemaksi. Koen, että ajankohtaisuudestaan huolimatta nettikiusaamista on tutkittu melko vähän. Nettikiusaamisesta puhuminen ja teeman tarkasteleminen on mielestäni todella tärkeää,

jotta ilmiötä osattaisiin tulkita laajemmin. Kohderyhmän valinnan lähtökohtana oli työn tarpeellisuuden määrittely. Pohdinnan jälkeen koimme yhdessä tilaajan kanssa, että nettikiusaamisen tarkastelu nuorisovalan ammattilaisten näkökulmasta tukisi vahvasti tilaajan sekä koko ammattialan tarpeita. Opinnäytetyön pääkysymyksiksi nousivat muun muassa 1) Millaiset valmiudet tämän päivän nuorisotyöntekijällä on nettikiusaamisen uhriksi joutuneen nuoren kohtaamiseen? 2) Minkälaista tukea he tarvitsivat nettikiusaamistilanteessa?

Koska tavoitteenani on tarkastella nuorisotyöntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia, päädyin laadulliseen tutkimusmenetelmään. Tutkimusmenetelmää valittaessa on tärkeää puntaroida oman työn tavoitteet ja perimmäinen tarkoitus: mitä työllä haluaa kertoa ja kenelle. (Hakala 2015, 21.) Nämä peruskysymykset auttoivat menetelmän valinnassa. Suomalaisessa yhteiskunta- ja kasvatustieteellisessä keskustelussa käsitteitä laadulliset, pehmeät ja kvalitatiiviset menetelmät on usein käytetty synonyymeina. Niin sanottuja pehmeitä menetelmiä ei tule kuitenkaan nähdä tieteellisellä tasolla ”pehmeämpinä”, sillä useissa tutkimuksissa laadullista tutkimusta pidetään määrällistä arvokkaampana. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen rajat eivät aina ole kovin selkeät, sillä tutkimuksessa voidaan hyödyntää molempia menetelmiä. Kuitenkin yksinkertaisesti avattuna laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan ei-numeraalista, analyysi-muotoista tutkimusmetodia. (Eskola & Suoranta 13, 2014.) Kiviniemi (2015, 74) avaa tekstissään sitä, kuinka laadullisessa tutkimuksessa tutkijan tavoitteena on tavoittaa kohderyhmän näkemys tutkittavana olevasta ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa korostuu eri elementtien, kuten tutkimustehtävän, aineistonkeruun ja analyysin joustava kehittyminen prosessin edetessä. (Kiviniemi 2015, 74.)

4.1 Tutkimusaineiston keruu

Opinnäytetyön tutkimusaineisto koostuu Distanssi-hankkeen järjestämän *Dialogisuus ja kohtaaminen* -verkkokurssin yhden tehtävän vastauksista. Kurssi on yksi osa kolmesta kurssista koostuvaa laajempaa kokonaisuutta. Dialogisuutta ja kohtaamista käsittelevä kurssi on jaettu neljään teemaan. Teemassa neljä käsitellään erityisesti dialogisuuden ja kohtaamisen haasteita digitaalisessa maailmassa. Tarkastelen läpi opinnäytetyön nettikiusaamista tutkimusaineistoon peilaten. Tutkimusaineisto on ke-

rätty neljännen teeman kolmannen tehtävän (Liite 1) vastauksista. Tehtävänannossa kaikkien osallistujien lähtökohta oli sama: Kohtaat työssäsi 15-vuotiaan nuoren, joka kertoo, että häntä kiusataan netissä. Osallistujan tehtävänä oli kirjoittaa verkossa tapahtuneesta kiusaamistilanteesta joko peilaamalla omiin kokemuksiin, tai käyttämällä mielikuvitusta sekä lähteitä tukena. Oli osallistujan tausta mikä tahansa, tässä tehtävässä hänen tuli uppoutua nuorten parissa työskentelevän kasvattajan rooliin. Tehtävänanto oli jaettu kahteen pääosioon. Tehtävän B. kohdassa osallistujan tehtävänä oli luoda tilanteelle toimintasuunnitelma, jonka mukaan lähtisi itse purkamaan tilannetta. Myös toimintasuunnitelman tekemisessä sai hyödyntää niin omia kokemuksia kuin lähteitä. Lisäksi tärkeä osa tehtävää oli omien ajatusten sekä tuntemusten avaaminen. Tehtävänannossa osallistujaa kannustettiin pohtimaan omien valmiuksien tasoa tilanteessa. Tehtävässä kysyttiin myös miltä uhrin kohtaaminen tuntuu tai tuntuisi, sekä minkälaista tukea osallistuja kokee tarvitsevänsä tilanteen eteenpäin viemisessä.

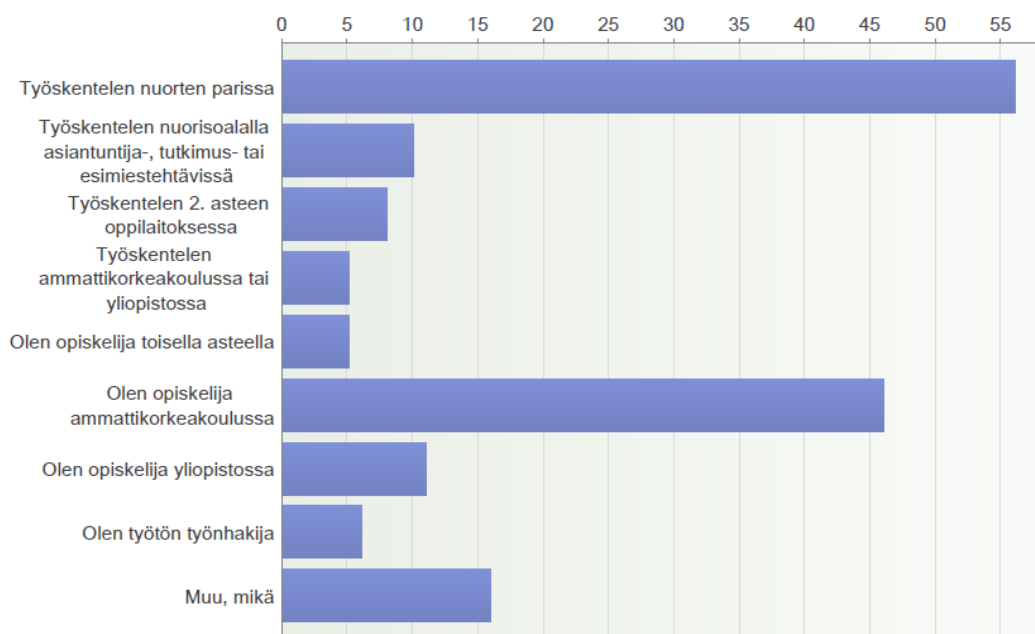
Luokittelen tutkimusmetodini laadulliseksi tutkimukseksi, ja kuvailen aineistoa tarinamuotoiseksi. Elämäkertoja ja tarinoita on käytetty tutkimusaineistoina jo pitkään, mutta tänä päivänä kertomusten käyttö tutkimuksissa on yleistynyt entisestään. (Syrjälä 2015, 257.) Koen tämän tutkimusmenetelmän tärkeimmäksi ominaisuudeksi sen, että parhaimmillaan tutkimustulokset ovat todella aitoja ja rehellisiä, mikä puolestaan auttaa vahvasti opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi tarinamuotoisten vastausten kautta minun on mahdollista suorittaa havainnointia, vaikka kyseessä onkin kirjallinen aineisto. Rehellisten ja rohkeiden vastausten saavuttamiseksi osallistujille kerrottiin tehtävänannossa, että vastaukset ovat näkyvissä vain omien ryhmäläisten keskuudessa kurssialustalla. Uskon, että tällä pienellä tekijällä on melko suuri vaikutus siihen, että osallistujat uskaltavat kirjoittamaan avoimesti omia kokemuksiaan hyödyntäen.

Tehtävään vastasi yhteensä 89 kurssin osallistujaa, joista 87 antoi oikeuden oman vastauksen hyödyntämiseen opinnäytetyössä. Tämä tarkoittaa sitä, että sain tutkimusaineiston myötä tarkasteltavaksi 87 erilaista nettikiusaamistilannetta ja toimintasuunnitelmaa, sekä kattavan määrän aitoja pohdintoja nettikiusaamistilanteisiin liittyen. Vastausten pituudet vaihtelivat 200–1500 sanan välillä ja keskimääräinen pituus vastauksilla oli noin 500 sanaa.

4.2 Kohderyhmä

Distanssi-hankkeen keväällä 2017 järjestettyjen cMOOC-kurssien aloituskyselyyn vastasi yhteensä 163 kurssin osallistujaa. Heistä suurin osa oli 30–45-vuotiaita. Jokainen maakunta Ahvenanmaata lukuun ottamatta oli edustettuna, mikä kertoo siitä, että tutkimusaineiston kokemukset tulevat ympäri Suomea. Noin 45 prosenttia vastaajista kertoi osallistuneensa kursseille, koska halusivat päivittää ammatillista osaamistaan. Toiseksi yleisin syy kurssien suorittamiselle oli opintojen edistäminen. Kyselystä selviää, että kursseilta tavoitellaan muun muassa uusia menetelmiä, ideoita ja työkaluja nuorten parissa työskentelyyn sekä tietoa ja rohkeutta nuoren avoimeen kohtaamiseen verkossa. Vain noin 10 prosenttia vastaajista koki digitaalisen nuorisotyön määritelmän entuudestaan todella tutuksi. Tämän lisäksi 78 prosenttia osallistujista koki itsensä aloittelijaksi digitaalisessa nuorisotyössä.

Tutkimusaineiston kohderyhmä koostuu yllä kuvatuista osallistujista. Kolmannen kurssin osallistujista 85 prosenttia osallistui myös aikaisemmille kursseille. Taulukko (kuvio 1) osoittaa, että suurin osa kurssin osallistujista työskentelee nuorten parissa. Toiseksi suurimman joukon muodostavat ammattikorkeakouluopiskelijat.

Kuvio 1. Ote Distanssi-hankkeen kevään 2017 kurssien aloituskyselystä

5 NETTIKUSAAMISEN MUOTOJA JA TOIMINTASUUNNITELMIA

“Mimosa viivyttelee eteisessä. Huomaan hänen sitovan keltaisten Conversejen nauhat vaivihkaa vain avatakseen ne uudelleen. Nuorisotalo on viimein tyhjentynyt ja jäämme Mimosan kanssa kahden. Olen vakuuttunut, että tytön mieltä painaa jokin. Kerron tytölle, että minun tekee mieli teetä ja kysyn haluaisiko hän jäädä vielä juomaan kanssani kupillisen, vaikka nuorisotila onkin jo virallisesti kiinni.”

Yllä kuvattu lainaus on ote yhden tutkimusaineiston vastauksesta. Tutkimusaineiston tarinat sisältävät mielenkiintoisia oivalluksia sekä erilaisia näkökulmia, jotka avaavat nettikiusaamista konkreettisella tasolla. Mimosan tarinan kuvauksessa nuori kohdatiin nuorisotalolla. Tutkimusaineistossa muita kohtaamisen ympäristöjä olivat muun muassa koulu, kerhot sekä muut harrastuspiirit. Lisäksi tarinoissa nuoria kohdattiin myös verkkoympäristöissä, kuten esimerkiksi mobiilisovellus Whatsappissa, Facebookin messenger palvelussa sekä erilaisissa nuorille suunnatuissa tieto- ja neuvontatyön palveluissa. Jotta nettikiusaamiseen voidaan puuttua, nuorilla tulee olla riittävästi avoimia väyliä, joita pitkin he voivat tuoda kokemaansa kiusaamista esiin (Hamarus 2008, 117.)

Luvussa 5.1 käsittelen erilaisia nettikiusaamisen muotoja, jotka ilmenevät tutkimusaineiston tarinoissa. Tavoitteena on saada näitä kiusaamisen muotoja sekä ympäristöjä tarkastelemalla ajankohtaista tietoa verkossa tapahtuvasta kiusaamisesta. Lisäksi näiden tulosten avaamisen tarkoituksena on kerätä tietoa siitä, mitkä ovat osallistujien mielestä yleisimpiä nettikiusaamisen muotoja, sekä nuorten suosimia palveluita tänä päivänä. Luvussa 5.2 tarkastelen tutkimusaineiston toimintasuunnitelmia. Toimintasuunnitelmalla tarkoitetaan osallistujan laatimaa suunnitelmaa, sekä jatkotoimenpiteitä, jotka osallistuja luo nettikiusaamistilanteelle. Toimintasuunnitelmien avaamisen taustalla on tavoite saada tietoa tämän päivän nuorisotyöntekijöiden, sekä alan toimijoiden valmiuksista nettikiusaamistilanteissa. Tavoitteena on kerätä tie-

toa nuorisoalan ammattilaisten voimavaroista sekä verkostoista nettikiusaamisen uhrin kohtaamisen hetkellä.

5.1 Nettikiusaamisen muotoja

Jokaisen vastauksen alussa osallistuja kuvailee nettikiusaamistilanteen. Kiusaaminen ilmenee tilanteissa hyvin eri tavoin, ja muotoja on erilaisia. Kiusaamisen ilmene-mismuodot voidaan jakaa sanattomaan viestintään, sanalliseen viestintään sekä niin sanotusti konkreettiseen toimintaan. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvalla kiusaami-sella on omia erityispiirteitä, mutta usein niin kasvotusten tapahtuvan kiusaamisen kuin nettikiusaamisen pääpiirteet ovat samankaltaisia. (Kaski ym. 2017, 16–17.)

Ryhmän ulkopuolelle jättäminen

13 tutkimusaineiston kiusaamistapauksessa lähtökohtana oli tilanne, jossa nuori koki itsensä ulkopuoliseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että 15 prosenttia tutkimusaineiston kiu-saamistilanteista perustuu ryhmästä ulos jättämiseen, ja tätä kautta syrjintään. Nuoret kuuluvat moniin yhteisöihin, joissa aikuiset eivät ole läsnä. Nuorten keskinäiset suhteet ja verkostot, ovat todella merkityksellisiä nuoruusiällä. (Korkiamäki 2013, 42–43.) Vahva ryhmään kuulumisen tarve selittää usein sen, että niin sanotut sivusta seuraajat eivät uskalla puuttua kiusaamiseen. Pelko siitä, että joutuu itse kiusaami-sen uhriksi, on vahva. Ryhmän ulkopuolelle jättäminen on yksi nettikiusaamisen muodoista. Sosiaalisen median palveluissa luodaan usein ryhmiä. 39 prosenttia tut-kimusaineiston kiusaamistilanteista tapahtui mobiilisovellus Whatsappissa. Whatsapp on tyypillinen esimerkki sovelluksesta, jossa luodaan erilaisia ryhmiä. Nuoret eivät välttämättä jätä ketään tietoisesti ryhmien ulkopuolelle, mutta ulkopuoliseksi itsensä kokeva nuori saattaa tuntea todella vahvaa syrjimisen tunnetta. Psykologi Oswald Kothgassner (2017) avaa Helsingin Sanomille, että kanssakäyminen verkossa on samanlaista kuin mikä tahansa muu sosiaalinen vuorovaikutus. Virtuaalisesta poru-kasta eristäminen tekee yhtä lailla surulliseksi ja heikentää itseluottamusta. (Heikki-nen 2017.)

Ryhmiä luodaan, jotta viestiminen olisi mahdollisimman nopeaa ja saavuttaisi useita henkilöitä kerralla. Parhaimmillaan nämä sosiaalisen median palvelut tarjoavat kentän monipuoliselle ja yhteisöllisyyttä tukevalle vuorovaikutukselle. Samalla palvelut kuitenkin aiheuttavat myös ikäviä haasteita. Aineistossa kuvattiin esimerkiksi tilanne, jossa jalkapallojoukkueen pelaajat tekivät itse ryhmän vapaa-ajan asioista keskustelua varten. Ryhmästä jätettiin ulos vain yksi pelaaja, joka oli luonteeltaan ujompi sekä hiljaisempi. Toisessa esimerkissä ulkopuoliseksi jäävä nuori jätettiin ulos luokkalaisten Whatsapp -ryhmästä, koska ryhmän sisällä lähetettiin salakuvia ja muokattuja meemejä ulkopuolelle jätetystä nuoresta. Näillä meemeillä viitataan erilaisiin kuviin, joista tekijä muokkaa oman versionsa. Useimmiten meemit sisältävät kuvan lisäksi tekstiä, ja näiden levittämisestä onkin tullut varsin yleinen ilmiö Internetissä.

Kuvat ja videot nettikiusaamisen muotona

Salakuvaaminen, meemit sekä kuvanmuokkaukset ovat yleistyneet valtavasti. Sosiaalisessa mediassa tuotokset leviävät nopeasti ja ilkeitä kuvia jaetaan ahkerasti. (Kaski ym. 2017, 17.) 45 prosenttia tutkimusaineiston kiusaamistilanteista sisälsi kiusaamista kuvien tai videoiden kautta. Esimerkiksi koulun pukuhuoneessa kuvattu video nuoresta vaihtamassa vaatteita levisi sosiaalisen median palveluissa ahkerasti. Tämä yleistynyt ilmiö on raaka ja usein kuvaamisen kohteeksi joutuu sama henkilö. Eräässä kiusaamistapauksessa muutama yläkouluikäinen poika otti salaa epäsovivia kuvia samalla luokalla olevasta työstä. *“Meni vain vuorokausi, ja miltei kaikki yläasteen oppilaat olivat nähneet nämä kuvat.”* Kuvia jaettiin eri palveluissa ja ilkeät kommentit vaikuttivat tytön itsetuntoon valtavasti.

Kuvien ja videoiden kautta tapahtuvalla kiusaamisella on useita erilaisia muotoja. Esimerkiksi seurustelusuhteen aikana kumppanille lähetetyt vähäpukaiset kuvat jäävät kännykän muistiin valitettavasti vielä eron jälkeenkin. Kuvien jakaminen on yhden napin painalluksen päässä, eikä tekoja mietitä aina etukäteen. Salakuvaamisen taustalla voi olla erilaisuus, kateus tai yksinkertaisesti tietämättömyys. Tutkimusaineistossa kuvattiin esimerkiksi tilanne, jossa nuorta kiusattiin hänen sairauden takia. Nuorella oli vaikeuksia ääntämisessä. Englannin tunnilla kuvattu salavideo nuoresta ääntä-mässä englantia levisi videopalvelu YouTubessa ja sai aikaan ilkeiden kommenttien

vyöryn. Kahdeksan prosenttia tutkimusaineiston kiusaamistilanteista tapahtui YouTubeissa.

Sanallinen kiusaaminen verkossa

Nuorille järjestetyn elokuvakurssin tuotos julkaistiin YouTubeissa. Osallistujat jakoivat elokuvan linkkiä itse ja kaikki sujui pari päivää ihan hyvin. Muutaman päivän kuluttua elokuvaa alettiin kommentoida ilkeästi. Silmätikuksi joutui erityisesti yksi elokuvan nuorista päähenkilöistä. Youtube täyttyi ilkeistä kommenteista ja päähenkilön ulkonäköä sekä näyttelijän taitoja haukuttiin todella loukkaavasti. Elokuvaa jaettiin pelkäämään viikonlopun aikana yli 600 kertaa. Kiusaaminen jatkui myös esimerkiksi koulussa. Nuori otti elokuva-ryhmän vetäjään yhteyttä järkyttyneenä.

Yllä esitetty ote tutkimusaineistosta osoittaa, kuinka nopeasti yksi tilanne voi saada Internetissä valtavat mittasuhteet. Esimerkissä yhdistyy monia eri nettikiusaamiseen liittyviä piirteitä. Jakaminen ja materiaallinen leviäminen on nopeaa. Lisäksi tilanteissa yhdistyy usein monia erilaisia nettikiusaamisen muotoja: kuvanmuokkausten yhteydessä kuvia esimerkiksi kommentoidaan uhria loukkaavasti.

Ilkeät kommentit ovat netissä usein todella raadollisia. Nuoret eivät aina ymmärrä, että netissä kommentoidut uhkaukset ja ilkeät sanat satuttavat kiusattua samalla tavalla kuin kasvotusten sanotut sanat. Yli puolet tutkimusaineiston esimerkeistä sisälsi sanallista kiusaamista, kuten ilkeää ja uhria loukkaavaa kommentointia. Tämä kertoo siitä, että netissä ilkeiden asioiden sanominen voi olla helpompaa kuin kasvotusten. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi ilkeää kommentointia Instagramissa julkaistussa kuvassa tai blogiin kirjoitetun tekstin pilkkaamista. On yleistä, että nettikiusaaminen linkittyy myös koulussa tai esimerkiksi harrastusporukassa esiintyvään kiusaamiseen. Haukkuminen ja sanallinen kiusaaminen jatkuu usein eri kanavissa, mikä koettiin tutkimusaineistossa erityisen haastavaksi. Ilkeiden kommenttien lisäksi viidessä kiusaamistilanteessa nettikiusattu uhri sai uhkausviestejä kiusaajiltaan verkossa. Uhkaukset olivat joko suoria tai niin sanotusti rivien välistä havaittavia.

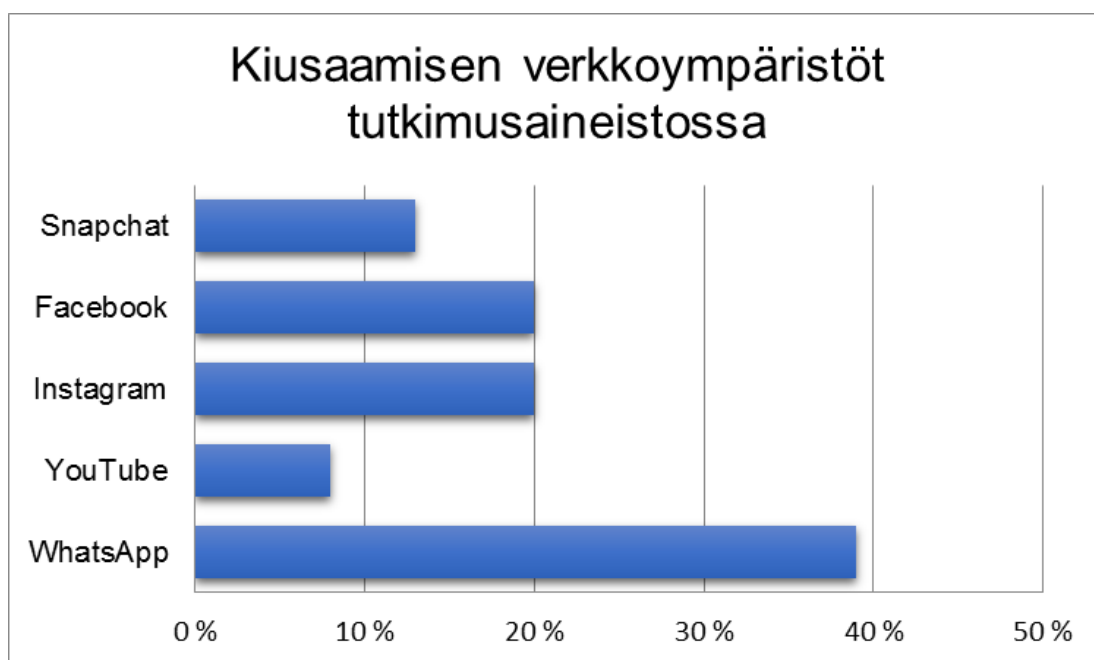
Väärennetyt profiilit nettikiusaamisen muotona

Tutkimusaineiston materiaaleissa nousi esille myös toisen henkilöllisyydellä esiintyminen nettikiusaamisen muotona. 15 prosentissa tutkimusaineiston esimerkeistä kuvattiin nettikiusaamistilanne, jossa nuoren kuvilla ja tiedoilla oli tehty väärennetty profiili sosiaalisen median palveluun. Yhdessä esimerkissä 15-vuotias nuori sai kuulla ystävänsä kautta, että hänen henkilöllisyydellään oli tehty väärennetty profiili netti-deittailun mobiilisovellus Tinderiin. Väärennetyn profiilin takaa kirjoittavalla henkilöllä voi olla taustallaan monia eri motiiveja. Usein profiiliin lisätään väärennettyä sekä loukkaavaa tietoa, kommentoidaan ilkeästi muiden käyttäjiä tai esimerkiksi julkaistaan epäsopivaa materiaalia. Yhdessä tutkimusaineiston esimerkissä kiusaajat saivat käsiinsä nuoren tunnukset erääseen nettipeliin. Tunnuksia käytettiin väärin ja nuoren tiliä sekä pelin hahmoja tärveltiin.

Muut nettikiusaamisen muodot

Suurin osa tutkimusaineistossa kuvatuista nettikiusaamistilanteista voidaan lokeroida yllä esitettyjen otsikoiden alle. Laajasta ilmiöstä puhuttaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että kaikkien eri nettikiusaamisen muotojen ja lukuisten eri skenaarioiden lokerointi on todella vaikeaa. Jaoteltujen otsikoiden lisäksi kiusaamistilanteissa levitettiin muun muassa uhrin henkilökohtaisia tietoja tai juoruja. Yhdessä todella raa'assa esimerkissä helposti hermostuvaa, keskittymishäiriöistä nuorta yllytettiin suuttumaan piilottamalla uhrin reppu. Tilanne salakuvattiin, ja se levisi niin koulun kuin koko kylän keskuudessa.

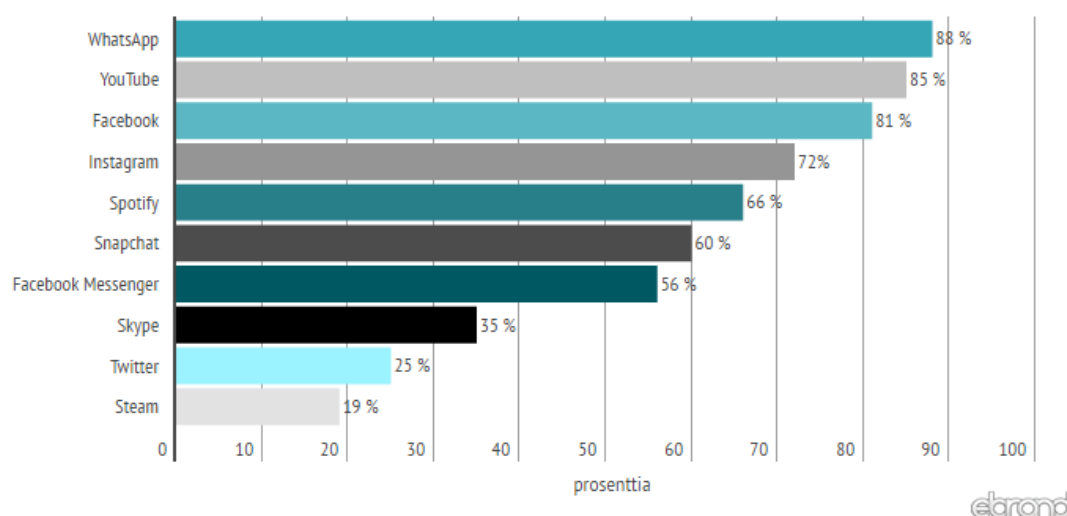
5.2 Kiusaamisympäristöjä verkossa

Kuvio 2. Tutkimusaineiston yleisimmät kiusaamisympäristöt.

Yllä esitetyn kaavion (kuvio 2.) tarkoituksena on antaa tietoa nettikiusaamisen ympäristöistä. Tutkimusaineistossa suurin osa kiusaamistilanteista tapahtui WhatsAppissa. Monissa tilanteissa kiusaamista tapahtui samanaikaisesti useissa eri sosiaalisen median kanavissa. Yllä kuvattujen palveluiden lisäksi kiusaamista tapahtui muun muassa Tinderissä, ASK.fm:ssä sekä yleisillä keskustelupalstoilla.

Suosituimmat palvelut nuorten keskuudessa

Kuvio 3. Ote SoMe ja nuoret 2016 kyselytutkimuksesta (SoMe ja nuoret 2016).

Kuviossa 3. esitellään nuorten suosimat palvelut vuonna 2016. Kyselytutkimuksen perusteella suomalaisnuorten suosituimmat sosiaalisen median palvelut ovat WhatsApp, YouTube ja Facebook. (SoMe ja nuoret 2016.) On tärkeää muistaa, että digitaalisen median ja teknologian jatkuvassa kehityksessä myös nuorten suosimat palvelut elävät jatkuvaa muutosten aikaa. Tämä tarkoittaa sitä, että myös nettikiusaamisen muodot ja ympäristöt muuttuvat aika ajoin. Näin ollen nuoren kohdatessaan ei voida olettaa, että nuorisotyön ammattilaisella olisi aina valmis ratkaisu taskussaan. Vaikka jokaisen nettikiusaamistilanteen taustalla on erilaisia muotoja ja palveluita, uskon, että monet toimenpiteet ja toimintasuunnitelmat sisältävät paljon samankaltaisuuksia. Lisäksi monet työkalupakkiin kerätyt vinkit ja menetelmät tukevat vaikeissakin tilanteissa.

5.3 Toimintasuunnitelmia

“Meidän nuorten kanssa työskentelevien velvollisuus on puuttua kiusaamiseen, tahtui se missä tahansa.”

“Nuorisotyönohjaajana on tärkeää kulkea nuoren vierellä tukien. Häntä ei saa jättää yksin selviämään tällaisen asian kanssa.”

Yllä kuvatut lainaukset ovat otteita tutkimusaineistosta. Jokainen tutkimusaineistossa kuvattu tilanne on yksilöllinen, ja jokainen nettikiusaamisen uhriksi joutunut nuori tarvitsee omanlaistaan tukea tilanteessa. Tutkimusaineistossa nostettiin vahvasti esille se, että nuori on oman elämänsä ammattilainen. Nuoren luottamuksen saavuttamiseksi tulisi tilanteessa edetä lähtökohtaisesti aina nuoren omilla ehdoilla. Luottamuksen synnyttäminen ja rinnalla kulkeminen ovat avainasemassa tilanteessa, jossa nuori kokee itsensä uhatuksi ja kiusatuksi. Uhrin kokemuksia tai tunteita ei saa koskaan vähätellä. Yhdessä aineiston materiaalissa todettiin, että nuoren tunne on aina keskeinen mittari kiusaamistilanteessa.

Tutkimusaineistossa toimintasuunnitelmia lähdettiin useassa tilanteessa luomaan yhdessä nuoren kanssa. Vaihtoehtojen ja erilaisten toimintasuunnitelmien tarjoaminen tuo nuorelle tunteen, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa. Tutkimusaineistos-

sa eräs nuorten parissa työskentelevä totesi, että on aina onnistunut selvittämään nettikiusaamistilanteet, kunhan on keskustellut nuoren kanssa avoimesti ja antanut hänen vaikuttaa tilanteen eteenpäin viemisen. Tämä käsitys on tuttu myös nuorisotyön tavoitteista. Nuoret tulee ottaa vakavasti: heitä halutaan kuulla, kuunnella ja osallistaa. Dialoginen suhde on avaintemana nuoren kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa. (Saarikkomäki, Honkatukia 2017, 177.)

Tilanteen läpikäyminen rauhassa ja yhdessä uhrin kanssa tukee usein toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Nuorelta tulee selvittää tilanteen perustiedot: kuinka kauan kiusaamista on jatkunut, tunteeko hän kiusaajia, onko motiiveista tietoa ja missä kiusaamista tapahtuu. Tarkentavia tietoja selvittäessä tulee toimia ammattimaisesti sekä hienotunteisesti. Lisäksi tutkimusaineistossa todettiin, että toimintasuunnitelmaa tehdessä on hyvä miettiä myös mahdollisia riskejä ja haasteita. Riskianalyysin tekeminen voi auttaa tässä osiossa. Mikäli nuori kokee huoltajille kertomisen vaikeana asiana, voi nuorisotyöntekijä olla tukena kertomistilanteessa. Nuoren tukena on tärkeää seistä, tilanteessa kuin tilanteessa. Nuoren parissa työskentelevän on tärkeää tuntea oman alueen yhteistyöverkostot sekä palvelut, jotta nuoren voi myös tarpeen vaatiessa ohjata eteenpäin. Mikäli kohtaaminen tapahtuu anonyymisti Chat-palvelussa, kannattaa nuorelta myös kysyä onko hän kertonut asiasta jollekin muulle luotettavalle henkilölle. Siihen kannattaa kannustaa, mikäli näin ei ole. Aineiston materiaalissa etsivänä nuorisotyöntekijänä työskentelevä henkilö kirjoitti, että turvallisenä aikuisena hän mahdollistaa uhrille kommunikoinnin viestitse, mikäli uhri itse kokee tavan luontevaksi. Nuoren kuunteleminen tilanteessa on luottamuksen voittamisen kannalta ehdottoman tärkeää.

Uhrin rinnalla kulkeminen läpi prosessin on tärkeää. Prosessin aikana nuori tulee pitää ajan tasalla tilanteen etenemisestä. Tutkimusaineistossa nostettiin esille säännöllisten tapaamisten merkitys. Rehellinen ja avoin kommunikaatio mahdollistavat paljon. Nuorella on oikeus tietää, kenelle asiasta kerrotaan ja ketkä asiaa lähtevät selvittämään. Ammatillinen yhteistyö ja verkostot tukevat nuoren kohdannutta ammattilaista, minkä takia tilanteessa ammattilaisen ei kannattaisikaan jäädä yksin.

5.3.1 Konkreettisia toimenpiteitä

Jokaisessa tutkimusaineiston kiusaamistilanteessa lähdettiin etenemään räätälöidyllä, ja ensisijaisesti yhdessä nuoren kanssa suunnitellulla toimintasuunnitelmalla. Tutkimusaineiston toimintasuunnitelmissa nousi kuitenkin esille monia yhteisiä asioita. Todistusaineiston tallentaminen, esimerkiksi kuvakaappauksen avulla, on tärkeää. Näin ollen kiusaajan toimista on materiaalia, jota voidaan hyödyntää tilanteen eteenpäin viemisessä. Muokattujen kuvien tai valheellisen profiilin poistamisessa kannattaa pyytää apua palvelun ylläpitäjältä. Useimmissa sosiaalisen median palveluissa ylläpito on melko hyvin tavoitettavissa ja toiminnan turvallisuuteen panostetaan. Henkilöt ylläpidon taustalla ovat kohdanneet nettikiusaamistilanteita ennenkin. Nuori voi kuitenkin tuntea itsensä voimattomaksi netissä, koska materiaalia ei välttämättä saa itse poistettua. On siis tärkeää, että nettikiusaamisen uhrin kohdannut ammattilainen on yhteydessä ylläpitoon yhdessä nuoren kanssa. Kiusaajan voi usein estää itsekin monissa sosiaalisen median palveluissa. Näin kiusaaja ei pääse käsiksi uhrin kuviin ja tietoihin. Esimerkiksi Instagramin tukikeskuksesta löytyy ohjeet häirinnän tai kiusaamisen ilmiantamiseen (Instagram 2017). Koska kiusaajan motiivina on aiheuttaa kiusatussa tietynlainen reaktio, ei kiusaajan viestiin vastaaminen ole usein kannattavaa. Lisäksi, mikäli tilanne vaatii rikosilmoituksen tekoa, tulee nuoren saada tukea ilmoituksen laatimiseen.

Helsingin sanomissa julkaistussa artikkelissa käy ilmi, että moni nuori ei tiedä mikä on kunnianloukkaus (Järviluoma, 2016). Tietämättömyys siitä, että netissä pätevät samat lait ja säännöt, kannustaa kiusaajaa. Kun nettikiusaamistilannetta lähdetään selvittämään, on syytä tutkia, täyttyvätkö rikoksen piirteet. Aineiston materiaalissa nousi esille useita tilanteita, joissa nettipoliisin puoleen kääntyminen on kannattavaa. Nuoren kohdanneen aikuisen tulee tarjota uhrille apua rikosilmoituksen laatimisessa. Rikosoikeudellisen lain mukaan (368/2015, 9 a §)

– – henkilö joka erehdyttääkseen kolmatta osapuolta oikeudettomasti käyttää toisen henkilötietoja, tunnistamistietoja tai muuta vastaavaa yksilöivää tietoa ja siten aiheuttaa taloudellista vahin-

koa tai vähäistä suurempaa haittaa sille, jota tieto koskee, on tuomittava identiteettivarkaudesta sakkoon.

Esimerkiksi henkilökohtaisen tiedon jakaminen tai valeprofiilin luominen ovat tilanteita, jotka voivat täyttää identiteettivarkauden piirteet. Lisäksi monissa tapauksissa nettikiusaaja voi syyllistyä kunnianloukkaukseen. Suomen rikoslaissa (531/2000, 9 §) tilanne, jossa henkilö esittää toisesta valheellista tietoa, tai teko aiheuttaa vahinkoa ja kärsimystä sekä halveksuntaa, syyllistyy kunnianloukkaukseen. Aikaisemmassa kappaleessa mainitsemani kuvakaappaukset ovat tärkeitä todistusaineistoja rikosilmoitusta tehdessä.

Aineiston materiaalissa korostettiin avoimen keskustelun ja asian esille tuonnin merkitystä. Aineisto osoittaa, että nuorisolan ammattilaiset kokevat mediakasvatuksen lisäämisen ja nettikiusaamisesta puhumisen arvokkaaksi tavaksi niin nettikiusaamisen ehkäisemisessä kuin jo tapahtuneiden tilanteiden selvittämisen apuna. Useassa toimintasuunnitelmassa toteutettiin erilaisia teemapäiviä, työpajoja ja osallistavia ryhmätöitä teemaan liittyen. Menetelmien taustalla on tietoisuuden lisäämisen tavoite sekä nuorten hyvinvoinnin parantaminen. Mediakasvatusta tehdessä tulee tuntee niin viestinnän teorit kuin käytännön toteutukset. Lisäksi myös kasvatustieteelliset teorit ja opetuksen käytäntö tulee olla hallussa. (Merilampi 2014, 29).

Esimerkiksi tilanteessa, jossa uhri toivoo, että kiusaajaan ei oteta henkilökohtaisesti yhteyttä, voidaan tilannetta pyrkiä selvittämään ryhmäyttävällä toiminnalla. Tässä on tietysti taustalla ajatus siitä, että kiusaaja on esimerkiksi tuttu nuorisotilalla kävijä. Tilanne, jossa kiusaaja esiintyy verkossa anonyymisti, kannattaa olla yhteydessä poliisiin. Lähtökohtaisesti kuitenkin tilanteessa, jossa kiusaajan henkilöllisyys on selvillä, tulisi tilanteessa pyrkiä kohtaamiseen kiusaajan kanssa kasvokkain. Tilanteessa on monia huomioon otettavia yksityiskohtia. Tutkimusaineistossa koettiin epävarmuutta kohdata kiusaaja. Aineistossa pohdittiin kiusaajan välinpitämättömyyden mukanaan tuomia haasteita sekä kiusaajan taustoja. Kiusaajan tilanteeseen tulisi kiinnittää myös huomiota: Mistä kiusaaminen johtuu? Mitkä ovat motiiveja tilanteessa? Todellisuudessa kiusaaja voi olla kuka tahansa. Usein yksi yhdistävä tekijä kiusaajille on kuitenkin se, että heillä on jonkinlaisia vaikeuksia oman empatia- eli myötäelämisky-

kynsä kanssa. (Kaski ym. 2017, 43). Kiusaamisen taustalla voi usein olla kiusaajan oma henkinen huono olo ja ikävät taustat.

Toimintasuunnitelmasta ei saa unohtaa yhtä tärkeää kohtaa: reflektointia. Koen, että oman toiminnan arviointi niin prosessin aikana kuin lopussa antaa paljon. Reflektoiden niin yksin kuin esimerkiksi yhdessä kollegojen kanssa kehittyy itse valtavasti. Ammatillisen osaamisen ja oman ammatti-identiteetin kannalta tilanteiden purkaminen on tärkeää. Omista virheistä voi oppia ja kokemus kartuttaa. Reflektoinnin kautta tiedostamattomat asiat tuodaan tietoisuuteen tarkastelun kohteeksi (Kajaanin Ammattikorkeakoulu 2017).

6 VALMIUDET NETTIKIUSATUN NUOREN KOHTAAMISEEN

Tässä osiossa käsittelen aineistossa esille nousseita, kurssin osallistujien aitoja kokemuksia, ajatuksia sekä tunteita. Tehtävänannossa osallistujaa kannustettiin avaamaan omia ajatuksia, nettikiusaamisen uhriksi joutuneen nuoren kohtaamiseen liittyen. On tärkeää muistaa, että nuorisovaltuutuksen toimijoiden lisäksi, vastausten joukossa on myös nuorisovaltuutuksen opiskelijoiden sekä teemasta kiinnostuneiden vastauksia. Lähtökohtaisesti jokaisella vastaajalla on siis oma näkemys asiasta. Vastaajien joukossa on useita nuorten parissa jo monia vuosia työskennelleitä ammattilaisia sekä juuri työuransa aloittaneita. Tämä asetelma antaa mahdollisuuden erilaisiin näkökulmiin ja tuottaa monipuolisten vastausten kirjon. Jokainen vastaus ja omakohtainen ajatus, oli kyseessä nuorisovaltuutuksen opiskelija, vapaaehtoistyöntekijä, kenttätöön tai hallinnollisen puolen työntekijä, on tärkeä ja tuo mukanaan arvokasta tietoa aiheesta.

6.1 Kohtaaminen

“Mielestäni nettikiusaamista kohdannut nuori tulisi kohdata ihan samoin kuin kuka tahansa nuori, joka on kohdannut mitä tahansa kiusaamista.”

“Itse koen, että pystyn vaikeassakin tilanteessa kohtaamaan nuoren aidosti ja välittään.”

Edellä kuvatuissa lainauksissa on otteita osallistujien ajatuksista nettikiusatun nuoren kohtaamisesta. Tutkimusaineistosta kävi ilmi, että suurin osa nuorten parissa työskentelevistä kokee nuoren kohtaamisen luontevaksi ja tietää, kuinka nuorta kuunnellaan sekä tuetaan. Kohtaamistyö on nuorisotyön peruspilareita ja usein nuorisotyön ammattilaisista puhutaankin kohtaamisen ammattilaisina. Kohtaamiseen saattaa joskus liittyä ennakkoluuloja ja etukäteen mietityt ajatukset voivat muuttua täysin, itse kohtaamisen hetkellä. Nuorisotyössä jokainen nuori kohdataan yksilönä, jokaisen tarina kuunnellaan ja otetaan vakavasti. Jokaiseen kohtaamiseen tulee asennoitua samalla tavalla: kohtaa aina ihminen. (Hakaluoto 2016, 9.)

Uhrin kohtaamisen hetkellä tilanteeseen vaikuttaa vahvasti se, onko nuori kohtaamisen hetkellä tuttu vai täysin tuntematon ja tapahtuuko kohtaaminen kasvotusten vai sosiaalisessa mediassa. Usein nuorisotyöntekijällä on monia erilaisia rooleja nuoren elämässä. Hän voi olla muun muassa nuoren opastaja, ohjaaja, ystävä tai auktoriteetti. Nuori tarvitsee tietoa ja taitoa, jotta hän kykenee rakentamaan kokonaisuuksia ja etsimään vastauksia havaitsemiinsa ristiriitoihin. Joissain tapauksissa nuorelle voi olla luontevampaa ja helpompaa puhua vaikeista asioista hieman etäämpänä olevan aikuisen kanssa. (Oinas 2016, 29.)

Tutkimusaineiston mukaan nuorten parissa työskentelevät arvostavat ja korostavat empatiakyvyn merkitystä sekä aidon kiinnostuksen tärkeyttä nuoren kohtaamisessa. Nuori aistii vahvasti, jos häntä ei oteta vakavasti tai mikäli aikuiselta ei löydy aitoa kiinnostusta kuuntelemiseen ja tilanteen eteenpäin viemiseen. Hyvät vuorovaikutustaidot, ammatillisuus sekä avoimuus ja joustavuus ovat myös tärkeitä ominaisuuksia nuorten parissa työskentelevälle ammattilaiselle (Oinas 2016, 29). Tilanteet ovat kuitenkin haastavia ja vaikka nuorisotyöntekijällä olisi aikaisempaa kokemusta nettikiusaamisesta, saattaa eteen tulla uusia ja vaikeita tilanteita. Tutkimusaineistossa todettiin, että taustalla voi usein piillä pelko epäonnistumisesta ja siitä, osaako varmasti ohjata nuoren oikealla polulle. Lisäksi tutkimusaineistossa pohdittiin omien verkostojen kattavuutta. Myös nuorten huoltajien reagointi tilanteessa herätti tutkimusaineistossa huolta. On tärkeää, että nämä tutkimusaineistossa esille tulleet ajatukset

nostetaan esille, jotta haasteisiin osataan vastata. Näin laajasta ja ajankohtaisesta ilmiöstä puhuttaessa on tärkeää, että nuorten parissa työskentelevät saavat tarvitsemaansa tukea.

6.2 Haasteet

“Minulla ei olisi vielä riittävästi valmiuksia hoitaa tilannetta loppuun saakka, mutta ainakin osaisin jutella nuoren kanssa, kuunnella häntä ja selvittää tilannetta.”

“Haasteena on netin käyttöön liittyvät lait ja sosiaalisen median sovellukset, joiden varsinainen asiantuntija nuorisotyöntekijä harvoin on.”

Yli puolet kurssin osallistujista koki, että nettikiusaamistilanteet ovat haastavia. Taustalla voi olla oma epävarmuus ja pelko siitä, riittävätkö omat valmiudet tilanteessa. Erityisesti nettikiusaamistilanteen jatkotoimenpiteet, ja tapauksen eteenpäin vieminen tuntuivat haastavilta. Taustalla on monia syitä, mutta erityisen haastavaksi koettiin sosiaalisessa mediassa toimiminen, sillä usein nuorisotyöntekijöiden oma osaamattomuus verkossa saattaa olla este kiusaamistilanteisiin puuttumiselle.

Tutkimusaineistossa nuorisotyöntekijöiden asenteet olivat lähtökohtaisesti myönteisiä ja kiinnostus nuorten digitaalista kulttuuria kohtaan vahva. Opinnäytetyöni tutkimusaineiston lisäksi myös Verken (Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus) teettämän kattavan kyselyn tuloksista selviää, että digitaalinen nuorisotyö koetaan ammattilaisten osalta tärkeäksi. Verken vuoden 2017 kuntakyselyyn vastasi 652 kunnallisen nuorisotyön ohjaajaa ja esimiestä. 96 prosenttia vastaajista on täysin tai osittain sitä mieltä, että kunnallisen nuorisotyön tulee toimia digitaalisissa ympäristöissä, ja että digitaalista mediaa ja teknologiaa tulisi hyödyntää enemmän myös kasvokkaisessa nuorisotyössä. (Verke, 2017.) Nämä tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijöiden asenteet digitaalista nuorisotyötä kohtaan ovat myönteisiä. Kuitenkin oma tietämättömyys ja osaamattomuus verkossa heijastuvat usein myös nettikiusaamistilanteissa. Jos nettikiusatun kohtaava nuorisotyöntekijä ei omaa riittäviä digitaalisen nuorisotyön taitoja, saattaa apu jäädä tilanteessa pintapuoliseksi.

Tutkimusaineistossa toiseksi melko suureksi haasteeksi koettiin uhrin huoltajien reagointi kohtaamistilanteissa. Aineiston esimerkeissä todettiin, että usein nuoren huoltajat eivät ole tietoisia siitä, kuinka vahvasti digitaalinen kulttuuri vaikuttaa tämän päivän nuorten elämään. Sosiaalisen median palvelut saattavat olla monelle aikuiselle todella vieraita, mikä voi osaltaan vaikuttaa siihen, että nettikiusaamista ei välttämättä nähdä niin vakavana ilmiönä. Jotkut nuorten huoltajista saattavat olla tietoisia nuoren tilanteesta, mutta eivät jostain syystä puutu tilanteeseen. Osa huoltajista ei ole kiinnostuneita nuorten elämästä. Jos nuori on menettänyt luottamuksensa huoltajiin, voi luottamuksen takaisin voittaminen olla haastavaa. Tämä vaikeuttaa tilannetta entisestään. (Pelkonen 2013.) Usein myös huoltajien puolustautuminen ja oman lapsen tekojen vähättely koetaan haasteelliseksi. Toisaalta osa huoltajista saattaa myös tahottomattaan syyllistää kiusaamisen uhriksi joutunutta lastaan. Esimerkeissä nostettiin esille näkemyksiä siitä, kuinka syyllistäminen pahentaa tilannetta entisestään.

“Yläkoulussa opiskeleva tyttö tuli eräänä päivänä kertomaan, että netissä liikkuu kuva hänestä vähissä vaatteissa. Hän oli lähettänyt kuvan entiselle poikaystävälleen, joka oli ilmeisesti aluksi laittanut kuvan eron jälkeen kavereilleen. Tämän jälkeen kuva oli levinnyt laajemmin nettiin.”

Yllä kuvatun esimerkin kaltaisissa tilanteissa syyllistetään usein uhria. Syyllistäminen ei välttämättä ole tietoista, mutta tilanteissa saatetaan joskus ensimmäisenä sanoa, kuinka olisi kannattanut miettiä etukäteen mitä on tekemässä. Kun vahinko on jo tapahtunut, on tärkeämpää keskittyä tulevaan kuin jäädä syyllistämään uhria. Koska nuoren tulisi itse puntaroida omia valintojaan ja näiden avulla löytää oikea suunta, on nuoren syyllistäminen turhaa (Jouhki 2014, 37). Syyllistäminen harvoin johtaa toivotuun lopputulokseen. Pahimmillaan syyllistäminen rikkoo luottamussuhteen ja ajaa nuoren kauemmaksi luotettavasta aikuisesta. Tutkimusaineiston pohdinnoissa todettiin, että nuorten huoltajien tulee olla tietoisia verkon mahdollisista haasteista. Tämä mahdollistaisi sen, että huoltajat osaisivat myös tukea nuorta verkossa kohdattavissa haasteissa.

Tutkimusaineistossa haasteeksi nostettiin myös nuorisotyöntekijän mahdollisten omien kiusaamiskokemusten pintaan nouseminen. Omakohtaisia kokemuksia pystyy monin tavoin varmasti myös hyödyntämään kiusaamistilanteissa. Toisaalta aluksi

pintaan nousevat tunteet, kuten suuttumus ja viha kiusaajaa kohtaan tulee osata peittää. Kiusaaminen ei aina ole mustavalkoista, vaan ammattilaisena tilanteessa tulisi nähdä asia mahdollisimman monipuolisesti. Usein tämä asetelma auttaa tilanteen eteenpäin viemisessä.

Nuorisotyöntekijän näkökulmasta haasteita verkossa tapahtuvien kiusaamistilanteiden selvittämisessä riittää. Anonyymisti, eli nimettömästi esiintyvät kiusaajat, ovat usein haasteellisia saavuttaa, sosiaalisessa mediassa kiusaaminen on usein aikuiselta näkymättömissä ja ammatillinen etäisyys saattaa jättää nuoren ja ammattilaisen välisen yhteistyön pintapuoleiseksi.

6.3 Tukea haasteiden voittamiseen

“Omalla asennoitumisella on mielestäni merkitystä siihen, kuinka saa asioita eteenpäin. Tieto siitä mistä apu löytyy auttaa myös pääsemään eteenpäin. Itse ei tarvitse kaikkea osata. Yhteistyössä on voimaa.”

“Nettikiusatun uhrin kohtaaminen olisi minulle suhteellisen uutta, sillä en ole ollut sellaisten tapausten kanssa kovinkaan paljon tekemisissä. Olettaisin, että minulla olisi valmiudet auttaa ja lähteä purkamaan tilannetta. Minulla olisi kuitenkin tukena oma työyhteisöni sekä alueellinen verkosto.”

Tutkimusaineiston pohdinnoissa avattiin omia tuntemuksia sekä valmiuksia. Myös tehtävässä esille nousseisiin haasteisiin osallistujat kehittivät ratkaisuja. Tutkimusaineistossa korostui erityisesti moniammatillisen yhteistyön tärkeys sekä ajankohtaisen tiedon päivittämisen merkitys. Edelle kuvatuissa esimerkeissä kuvataankin hyvin, että ”Yhteistyössä on voimaa”.

Moniammatillista yhteistyötä kutsutaan myös jaetuksi asiantuntijuudeksi. Käytännössä moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä, sekä yhdessä työskentelyä työryhmissä ja verkostoissa. (Koskela 2013.) Kattavien verkostojen lujan yhteistyön merkitys korostui opinnäytetyön tutkimusaineistossa todella vahvasti. Lähes jokaisessa esimerkkitilanteessa nuorisotyön-

tekijä koki verkostojen välisen yhteistyön tärkeäksi. Organisaatioissa on sekä sisäistä että ulkoista moniammatillista yhteistyötä. Sisäisellä yhteistyöllä tarkoitetaan työyhteisön sisäistä, yhteistä, eri ammattiryhmien kesken jaettua ammatillista toimintaa. Ulkoinen moniammatillisuus puolestaan tarkoittaa hallinnollisia rajoja ylittävää toimintaa. (Koskela 2013.) Tutkimusaineiston esimerkeissä nettikiusaamistilanteen selvittämisessä tehtiin ulkoista moniammatillista yhteistyötä muun muassa nuorisotyön, nettipoliisin, lastensuojelun sekä koulun kanssa.

Verkostojen ja moniammatillisen yhteistyön lisäksi tutkimusaineistossa nostettiin esille lisäkoulutuksen tarve. Lisäkoulutuksella kurssin osallistujat tarkoittavat Distanssi-hankkeen cMOOC-kursseja sekä työpaikoilla järjestettävää koulutusta. Lisäksi nettikiusaamistilanteisiin kaivattiin tutkimusaineiston perusteella konkreettisia apukeinoja, jotka auttaisivat erityisesti nettikiusaamistilanteen alkuvaiheilla. Tutkimusaineistossa puhuttiin muun muassa turvallisten kysymysten paletista, vinkkilistasta ja ensiaskeleiden toimintaohjeista. Osallistujat uskovat vahvasti, että kokemusten myötä oma osaaminen ja rohkeus karttuvat tilanteessa kuin tilanteessa, eikä yhtä kaikissa tilanteissa toimivaa toimintamallia ole. Kuitenkin he kokevat vahvasti, että keskustelu, tiedon kartuttaminen ja ensiaskeleiden toimintaohje-listaus antaisi luottamusta ja tukea uusiin tilanteisiin.

Omien ammatillisten tietojen sekä taitojen ajankohtainen päivittäminen koettiin tutkimusaineistossa tärkeäksi. Tutkimusaineistossa todettiin, että nuorisotyöntekijä on harvoin sovellusten ja nettiä koskevien lakien asiantuntija, mikä puolestaan alleviivaa Distanssi-hankkeen digitaalisen nuorisotyön kurssien tärkeyttä. Verkon haasteet ja nettikiusaaminen ovat vain osa kurssien teematarjontaa, mutta on tärkeää ymmärtää, että digitaalisen nuorisotyön jokainen osa-alue tukee toistaan. Nuorten parissa työskentelevät toivovat lisäkoulutukselta tukea, kokemusten ja ajatusten vaihtoa kollegojen kanssa sekä avointa keskustelua.

“Nämä kaikki kolme cMOOC-kurssia ovat antaneet minulle todella paljon tietoa ja apukeinoja selviytymään, jos eteeni joskus työmaailmassa tulee vastaan tämän kaltaisia tilanteita.”

Lisäksi tutkimusaineistossa osallistujat kokivat esimerkiksi oman työpaikan tarjoaman lisäkoulutuksen mahdollisuuden hyväksi ideaksi. Yksi vastaajista kirjoittikin, että kokee tarvitsevansa lisätietoa nettikiusaamisesta, ja päätti näin ollen ottaa asian puheeksi omalla työpaikallaan. Oman työtiimin kesken on hyvä jakaa ajatuksia nettikiusaamiseen liittyen. Usein organisaation sisällä on monenlaista osaamista ja yhteiset koulutukset tukevat työyhteisön tavoitteiden saavuttamista vahvasti. Henkilöstöään kouluttava työnantaja motivoi työntekijöitä, sekä kehittää koko organisaation toimintaa. Organisaatioiden sisällä tehtävä koulutussuunnitelma tukee koulutuksen monipuolisuutta sekä yhdenvertaisuutta. (SAK 2017.) Kaikilla nuorisoalan ammattilaisilla on lähtökohtaisesti sama tavoite: nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Lisätiedon kartuttaminen ja ammatillisen osaamisen päivittäminen tukevat vahvasti tämän tavoitteen saavuttamista.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni päätavoitteena oli tarkastella verkossa tapahtuvaa kiusaamista digitaalisen nuorisotyön haasteena. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, millaiseksi nuorisotyöntekijät ja muut nuorisoalan ammattilaiset kokevat omat ammatilliset valmiutensa nettikiusaamistilanteissa. Keräämäni tutkimusaineiston perusteella tulin siihen johtopäätökseen, että nuorisoalan ammattilaiset kokevat omat valmiutensa nettikiusatun nuoren kohtaamiseen lähtökohtaisesti melko hyviksi. Haasteeksi tilanteissa kuitenkin nousee tietämättömyys tilanteen kulusta ja eteenpäin viemisestä. Tämä näyttäytyi tarkastelemissani toimintasuunnitelmissa usein epävarmuutena. Toisin sanoen nuorisotyön ammattilaiset kokevat uhrin lähestymisen ja hänen kokemuksistaan keskustelemisen suhteellisen vaivattomaksi, mutta konkreettinen toiminta tilanteessa tuottaa monelle haasteita. Uskonkin, että nettikiusaamiseen puuttuminen konkreettisella tasolla, on todennäköisesti yksi nuorisotyön tulevaisuuden suurimmista haasteista.

Tutkimusaineiston tulokset osoittavat, että erilaisuudestaan ja yksillölisyydestään huolimatta, nettikiusaamistilanteilla on usein monia yhdistäviä tekijöitä. Haasteita ja pohdintaa tilanteissa tuotti erityisesti materiaalin leviämisen nopeus verkossa sekä

omien taitojen riittämättömyys. Lisäksi jatkuvasti kehittyvä digitaalinen kulttuuri koettiin yhdeksi haasteeksi. Kuitenkin vastauksista kävi ilmi, että yhteistyö omien työkavereiden sekä muiden viranomaisten kanssa, tukee monessa haastavassa tilanteessa. Oli ilo huomata, että lähes jokainen vastaaja koki avun pyytämisen helpoksi itselle vaikeassa tilanteessa. Toimintasuunnitelmissa korostui nuoren kuuntelemisen sekä rinnalla kulkemisen merkitys. Tutkimusaineistossa koettiin, että tilanteissa tulee aina edetä nuoren ehdoilla.

Tutkimusaineistossa yleisimmiksi kiusaamisen ympäristöiksi nousivat WhatsApp, Instagram sekä Facebook. SoMe ja Nuoret 2016 kyselytutkimuksen tulokset osoittivat, että nuorten suosituimpia sosiaalisen median palveluita ovat WhatsApp, YouTube ja Facebook. Lisäksi Instagramia käyttää 72 prosenttia nuorista. (SoMe ja nuoret 2016). Nämä tulokset osoittavat, että nuorisolan ammattilaiset ovat melko tietoisia nuorten suosimista sosiaalisen median palveluista. Taustalla voi tietysti vaikuttaa se, että suurin osa osallistujista oli osallistunut myös Distanssi-hankkeen aikaisemmille kursseille, joissa tutustutaan sosiaalisen median palveluihin.

Niin tutkimusaineiston kuin opinnäytetyössä hyödynnettyjen lähteiden perusteella tulini siihen johtopäätökseen, että alan ammattilaisten digitaalisen nuorisotyön osaamista tulee päivittää aktiivisesti sopivin väliajoin. Jotta nuorisotyön ammattilaisilla olisi riittävät valmiudet toimia kasvattajan roolissa alati digitalisoituvassa yhteiskunnassamme, tarvitsevat he laajempaa osaamista sosiaalisesta mediasta sekä teknologiasta (Lauha ym. 2017a, 224.) Edellä kuvattujen johtopäätösten myötä toimintaa ja koulutusta voidaan kehittää niin, että koulutus ja menetelmät tukevat nuorisolan ammattilaisia työssään mahdollisimman kattavasti. Kun tiedostetaan, että nuorisolan ammattilaiset kaipaavat erityisesti ajankohtaista tietoa, oman osaamisen päivittämistä sekä keskustelua, osataan kehittämistyössä keskittyä olennaiseen.

Johtopäätökset tukevat vahvasti Distanssi-hankkeen merkitystä. Distanssi-hankkeen cMOOC-kurssien tavoitteena on päivittää nuorisolan ammattilaisten osaamista digitaalisessa nuorisotyössä. Tulosten myötä Distanssi-hanke voi keskittyä kehittämään toimintaansa nuorisolan ammattilaisten toiveisiin nojautuen. Koulutusmenetelmät ovat muuttuneet ja monipuolistuneet, mikä heijastuu myös tutkimusaineiston pohdinnoissa. Esimerkiksi vertaisoppimisen kulttuuri nähdään vahvasti tärkeänä lähteenä digi-

taalisten taitojen oppimisessa nyt ja tulevaisuudessa (Huttunen 2016, 158–159). Lisäksi digitaalisen nuorisotyön lisäkoulutuksessa kannattaisi tulosten perusteella keskittyä vahvasti vuorovaikutuksellisuuteen sekä kokemusperäiseen oppimiseen. Myös verkostoitumisen mahdollisuutta tulisi korostaa entisestään kurssien yhteydessä, sillä kurssit tarjoavat loistavan matalan kynnyksen väylän keskustelulle muiden alan osaajien kanssa.

Nuorten hyvinvoinnin kannalta kattavan palvelujärjestelmän toimivuus on todella tärkeää. Kattavien verkostojen avulla kyetään vastaamaan nuorten todellisiin ongelmiin. Nuorille suunnattujen palveluiden kehittäminen on tärkeää, jotta palvelut todella tukevat nuorten tarpeita yksilötasolla. (Kuure 2016, 64). Se, että nuorelle mahdollistetaan helppoja väyliä, joita pitkin pääsee keskustelemaan esimerkiksi nettikiusaamisesta, on erityisen tärkeää. Nuorisoalan toimijoiden ammatillisen osaamisen kehittäminen ensisijaisen tärkeää, kun halutaan pyrkiä nuorisotyön perimmäiseen tavoitteeseen.

Distanssi-hankkeen lisäksi työpaikoilla järjestetyn koulutuksen merkitys nostettiin esille tutkimusaineistossa. Kiilakoski (2016, 28) avaa, että digitaalisessa nuorisotyössä painopisteen tulisi olla prosessin pohdinnassa, tavoitteiden asettamisessa sekä niiden toteutumisen arvioinnissa. Tämä mahdollistaisi sen, että nuorisotyön eri kentillä olisi mahdollisuus varautua haastaviin tilanteisiin omassa työssä. On siis todella tärkeää, että organisaatiossa luodaan työlle omat tavoitteet, sekä pohditaan kasvatuksen olennaisia kysymyksiä (Kiilakoski 2016, 28). Oman työnantajan lisäksi tutustuminen esimerkiksi järjestöjen, muiden organisaatioiden sekä erilaisten tapahtumien koulutustarjontaan on kannattavaa.

Myös nuoret itse toivovat enemmän keskustelua nettikiusaamisesta sekä erityisesti sen konkreettisista vaikutuksista sekä seurauksista (Järviluoma 2016). Kattavan digitaalisen nuorisotyön koulutuksen kehittäminen antaa valmiuksia ammattilaisille toimia mediakasvattajina. Mediakasvatuksen avulla pyritään ennalta ehkäisemään verkossa tapahtuvaa kiusaamista. Tämä asetelma tukee jälleen kerran nuorisotyön perustavoitteita.

Niin opinnäytetyön johtopäätösten kuin tietoperustan kannalta, koen vahvasti, että yhteiskunnallinen keskustelu nettikiusaamisesta ja digitaalisen median tuomista

muista haasteista on tärkeää. Rohkea keskustelu auttaa ymmärtämään ilmiötä laajemmin. Nettikiusaamista ei saa vähätellä tai tehdä näkymättömäksi medialta. Kokeimuksia ja tarinoita tulisi jakaa ja tuoda esille, jotta yhteiskunnassamme herättäisiin oivaltamaan, mitä nettikiusaaminen oikeasti on ja kuinka sitä voidaan ehkäistä.

Lisäkoulutuksen sekä keskustelun tueksi tutkimusaineistossa kaivattiin konkreettisia ohjeita: Kuinka kohdata nettikiusattu nuori? Aineistossa puhuttiin muun muassa turvallisten kysymysten paletista, vinkkilistasta sekä ensiaskeleiden toimintaohjeista. Opinnäytetyöni kattavien tulosten sekä johtopäätösten myötä suunnitteilla onkin kehittää toimintaohjeet nettikiusaamisen uhriksi joutuneen nuoren kohtaamiseen. Ohjeiden tavoitteena on antaa rohkeutta sekä konkreettisia keinoja, kuinka nettikiusaamistilanteessa kannattaa edetä. Vaikka yhdet raamit eivät sovi jokaiseen tilanteeseen, toimintaohjeita soveltamalla, saisi tukea moniin haastaviin tilanteisiin.

8 ARVIOINTI

Opinnäytetyöprosessi on ollut todella opettavainen ja mielenkiintoinen. Olen saanut valtavasti uutta tietoa, mutta ennen kaikkea olen iloinen lukuisten oivallusten kirjosta tämän prosessin aikana. Tutkimusmenetelmäni herätti prosessin alussa itsessäni lievää jännitystä, sillä tarina muotoinen metodi oli minulle aivan uusi aineiston keruumenetelmä. Näin opinnäytetyön arvioinnin vaiheessa uskallan kuitenkin todeta, että juuri tämän menetelmän avulla työni sai kattavan ja hedelmällisen aineiston. Aineisto tarjosi mahdollisuuden tarkastella monia eri nettikiusaamisen osa-alueita: ympäristöjä, muotoja sekä ennen kaikkea tutkimuksen päätarkastelun kohteena olleita nuorisoalan ammattilaisten kokemuksia sekä valmiuksia. Laaja tutkimusaineisto takasi työlle hyvät lähtökohdat. Lisäksi olen tyytyväinen opinnäytetyön tietoperustaan. Teemasta löytyi kattavasti ajankohtaisia ja mielenkiintoisia artikkeleita, tutkimuksia sekä kirjoja. Tutkimusaineiston ja tietoperustan yhteensovittaminen onnistui mielestäni hyvin.

Eettinen näkökulma on seurannut mukana koko opinnäytetyöprosessin ajan. Jokaiselle tehtävään vastanneelle osallistujalle annettiin mahdollisuus itse päättää oman tuotoksen käytöstä opinnäytetyössä. Lisäksi huolehdin koko kirjoitusprosessin ajan, että kaikki henkilöt kokemusten taustalla pysyivät nimettöminä ja tunnistamattomina. Heti prosessin alkumetreillä poistin kirjoittajien nimet näkyvistä myös itseltäni, koska totesin, että kirjoittajien nimillä, iällä tai sukupuolella ei ollut tutkimuksen kannalta olennaista merkitystä. Lisäksi osallistujien kirjoittamissa tosielämään pohjautuvissa tarinoissa nuorten nimet sekä tarinan yksityiskohdat oli muutettu niin, että henkilöiden tunnistaminen tarinoiden taustalla on mahdotonta. En tietenkään voi varmasti tietää, miltä osallistujista tuntui, kun heitä pyydettiin avaamaan omia ajatuksiaan sekä kokemuksiaan nettikiusaamisesta. Monista tarinoista huokui into, mikä mielestäni kertoo siitä, että tehtävä koettiin pääsääntöisesti luontevaksi. Lisäksi se, että tehtävän vastaukset näkyivät kurssin alustalla vain omalle ryhmälle, lisäsi varmasti rehellisten ja luotettavien vastausten määrää. Toisaalta, pieni osa vastauksista oli melko suppeita. En tiedä, vaikuttiko näissä vastauksissa taustalla arkuus vai, oliko kyseessä vain kiinnostuksen puute tehtävää kohtaan.

Koen, että opinnäytetyöni tulokset ja johtopäätökset tukevat tilaajan tarpeiden lisäksi koko nuorisolan toimijoiden tarpeita. Nettikiusaamisen muotojen, ympäristöjen sekä toimintasuunnitelmien avaamisen toivon antavan nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille tietoa sekä tukea nettikiusaamistilanteisiin. Lisäksi nuorisolan ammattilaisten kokemusten sekä valmiuksien tarkastelun kautta Distanssi-hanke, sekä muut digitaalisen nuorisotyön lisäkoulutusta kehittävät tahot saavat konkreettista ja ajankohtaista tietoa tämän päivän ammattilaisten osaamisesta sekä valmiuksista. Hedelmällisen ja kattavan aineiston pohjalta syntyneiden tulosten hyödyntäminen tulevaisuudessa kannattaa. Näin laajasta ja ajankohtaisesta ilmiöstä puhuttaessa on tärkeää, että teemaa tarkastellaan ja tutkitaan, koska sitä kautta nettikiusaamisesta saadaan ajankohtaista tietoa. Verken kuntakyselyn (Verke 2017) sekä tutkimusaineistoni pohjalta voidaan todeta, että nuorisolan ammattilaiset ovat lähtökohtaisesti motivoituneita sekä innostuneita digitaalisesta nuorisotyöstä. Oikea suunta on siis löydetty. Opinnäytetyöni johtopäätösten myötä toivon, että nuorisolan ammattilaisille mahdollistetaan tulevaisuudessa kattavaa koulutusta sekä heidän tarpeitaan tukevaa toimintaa. Nyt toimintaa tulee kehittää niin, että oikea suunta jatkuu.

LÄHTEET

- Allianssi 2017. Nuorisotyö. Viitattu 14.11.2017
<http://www.alli.fi/edunvalvonta/nuorisotyö/>
- Dana Cohlmeier 2016. Digitaalisen nuorisotyön tarkoituksen määrittely, ymmärtäminen ja oikeutus. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke, Helsinki. 29–31.
- Hakala Juha T. 2015. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Valli Raine & Aaltola Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus, Jyväskylä. 14–26.
- Hakaluoto Tanja 2016. Nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen ja dialogisuus. Teoksessa Fedotoff Jaana, Leppäkari Heidi & Timonen Päivi (toim.) Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvontatyöhön. Suuntaviivoja ammatilliseen osaamiseen. Koordinaatti - Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulu. 9–20.
- Hamarus Päivi 2012. Haukku haavan tekee. Puututaan yhdessä kiusaamiseen. PS-kustannus, Jyväskylä.
- Hamarus Päivi, 2008. Koulukiusaaminen. Huomaa, puutu, ehkäise. Kirjapaja, Helsinki.
- Heikkinen Kirsi 2017. Virtuaalinen syrjintä syö itseluottamusta. Helsingin Sanomat. Viitattu 19.11.2017
<https://www.hs.fi/autot/art-2000005092376.html>
- Helsingin Sanomat, mielipidekirjoitus nim. Kansanainen 2017. Vihapuhe rajoittaa sananvapauttani – en uskalla osallistua nettikeskusteluihin, koska pelkään joutuvani uhkailun kohteeksi. Viitattu 19.9.2017
<http://www.hs.fi/mielipide/art-2000005339118.html>
- Hintikka Kari A, 2017. Sosiaalinen media. Jyväskylän Yliopisto. Viitattu 23.10.2017
<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>
- Huttunen Tero 2016. Digitaalisuus ei ole vain työkalu – kokemuksia opetussektorilta. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) 2016. Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke, Helsinki. 157–162.
- Ihmisoikeudet.net 2017. Mitä mielipiteen- ja sananvapaus tarkoittaa? Viitattu 18.11.2017
<http://www.ihmisoikeudet.net/opi-ihmisoikeuksista/ihmisoikeuksien-sisalto/mielipiteen-ja-sanavapaus/>
- Instagram Ohje- ja tukikeskus 2017. Viitattu 19.11.2017.
[https://www.facebook.com/help/instagram/377830165708421/?helpref=hc_fnav&bc\[0\]=Instagramin%20ohje&bc\[1\]=Yksityisyys-%20ja%20turvallisuuskeskus](https://www.facebook.com/help/instagram/377830165708421/?helpref=hc_fnav&bc[0]=Instagramin%20ohje&bc[1]=Yksityisyys-%20ja%20turvallisuuskeskus)
- Jouhki Kimmo 2014. Nuorisotyön näkökulma. Teoksessa Hamarus Päivi, Kanervio Pekka, Landen Laila, Pulkkinen Seppo (toim.) Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. PS-kustannus, Jyväskylä. 36–47.
- Järviluoma Anna 2016. Nuoret kaipaavat kouluun lisää some-opetusta - Moni ei tiedä mikä on kunnianloukkaus. Helsingin Sanomat. Viitattu 7.9.2017.

<http://www.hs.fi/lehdistonvapaus/art-2000002923050.html>

Kajaanin Ammattikorkeakoulu 2017. Reflektio. Viitattu 19.11.2017.

<https://www.kamk.fi/oppiminen/Oppimisen-tyokalupakki/Projektityokalut/Oppimisprojektit/Reflektointi>

Jouhki Kimmo 2014. Nuorisotyön näkökulma. Teoksessa Hamarus Päivi, Kanervio Pekka, Landen Laila, Pulkkinen Seppo (toim.) Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. PS-kustannus, Jyväskylä.

Järviluoma Anna 2016. Nuoret kaipaavat kouluihin lisää some-opetusta - Moni ei tiedä mikä on kunnianloukkaus. Helsingin Sanomat. Viitattu 7.9.2017.

<http://www.hs.fi/lehdistonvapaus/art-2000002923050.html>

Kaski Satu & Nevalainen Vesa 2017. Jo riittää. Irti kiusaamisesta ja kiusaajista. Kirjapaja, Helsinki.

Kauppinen Juha & Tamminen Tuomo 2015a. Koulukiusaaminen siirtyi pihoilta nettiin - nyt kiusaaja seuraa kotiin asti. Helsingin Sanomat. Viitattu 24.7.2017.

<http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002846533.html>

Kauppinen Juha & Tamminen Tuomo 2015b. Nettikiusaaminen hukkuu tilastoihin. Helsingin Sanomat. Viitattu 11.9.2017.

<http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002846512.html>

Kiilakoski Tomi 2016. Digitaalisen nuorisotyön pilarit. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) 2016. Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke, Helsinki. 25–28.

Kiviniemi Kari 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli Raine & Aalto-Juhani (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus, Jyväskylä. 74-88

Korkiamäki Riikka 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere.

Koskela Seija, 2013. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Jamk.fi Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. Viitattu 9.10.2017

<https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/>

Kuure Tapio 2016. Monialainen yhteistyö nuorten palvelujärjestelmässä: lähtökohtana toimintaympäristön analyysi. Teoksessa Fedotoff Jaana, Leppäkari Heidi & Timonen Päivi (toim.) Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvontatyöhön. Suuntaviivoja ammatilliseen osaamiseen. Koordinaatti - Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulu. 64–70.

Laitinen Jaana 2015. Pidentynyt nuoruus onkin normi. Helsingin Sanomat. Viitattu 18.11.2017

<https://www.hs.fi/ihtiset/art-2000004340515.html>

Laru Jari 2017. Opettajien digihuoliin tulee vastata koulutuksella. Helsingin Sanomat. Mielipide. Viitattu 9.10.2017

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005393306.html>

- Lauha Heikki & Tuominen Suvi & Merikivi Jani & Timonen Päivi 2017a. Minne menet, digitaalinen nuorisotyö? Teoksessa Hoikkala Tommi & Kuivakangas Johanna (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen Ammattikorkeakoulu julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 218–228
- Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) 2017b. "Tulevaisuudessa digi uppoaa osaksi arkea." - Digitaalinen nuorisotyö kunnissa 2017. Viitattu 9.10.2017
<https://www.verke.org/wp-content/uploads/2017/09/Digitaalinen-nuorisotyokunnissa.pdf>
- Lauha Heikki 2016. Nuorisotyö osana yhteiskunnan digitalisoitumista. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke, Helsinki. 19–24.
- Lauha Heikki & Tuominen Suvi 2016. Suuntaviivojen tausta. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) Kohti digitaalista nuorisotyötä. Verke, Helsinki. 9–11.
- Lehtikangas Annukka 2014. Teoksessa Lauha Heikki (toim.) Verkko nuorten kokemana ja kertomana. Verke - Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki 2015. 21–25.
- Merikivi Jani, Myllyniemi Sami & Salasuo Mikko (toim.) 2016. Media hanskassa - Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Verkkojulkaisuja (Nuorisotutkimusseura) ISSN 1799-9227, nro 104.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf
- Merilampi Ritva-Sini 2014. Mediakasvatuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö AVAIN, Helsinki.
- Mmiisas 2017. Kiusaaminen on sairasta. YouTube. Viitattu 1.8.2017
<https://www.youtube.com/watch?v=ANhFGIx8CJM>
- Myllyoja Markus 2011. Kiusaaja saattaa vainota vielä yliopistossakin. YLE. Viitattu 16.9.2017.
<https://yle.fi/uutiset/3-5422101>
- Mäkinen Vesa 2013. Nettikiusaamisesta voi tulla iso lasku. Helsingin Sanomat. Viitattu 18.11.2017
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002657938.html>
- Nuorisolaki (1285/2016) Viitattu 12.10.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Oinas Merja-Maaria 2016, Nuoren kasvun tukeminen. Teoksessa Fedotoff Jaana, Leppäkari Heidi & Timonen Päivi (toim.) Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvontatyöhön. Suuntaviivoja ammatilliseen osaamiseen. Koordinaatti - Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulu. 27–31.
- Partanen Minttu-Maaria 2016. "Läski, joka räökkää hevostaan" – some-raivo saa kilparatsastajat jopa lopettamaan lajin. Helsingin Sanomat. Viitattu 18.11.17
<https://www.hs.fi/urheilu/art-2000002922799.html>

- Pearce Toni 2016, The student voice. Teoksessa Cowie Helen, Myers Carrie-Anne (toim.) *Bullying among university students. Cross-national perspectives.* Routledge. London, New York, 17– 20.
- Pelfrey Jr. William V. & Weber Nicole 2014. Talking smack and the telephone game: Conceptualizing cyberbullying with middle and high school youth. Teoksessa Furlong Andy (toim.) *Journal of Youth studies.* Volume 17. Numbers 3–4. April–May 2014. 397–414.
- Pelkonen Liisa 2013. Koulusta kieltäytyvä nuori tarvitsee läsnä olevan aikuisen. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.11.2017
<https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2013/06/27/koulusta-kieltatyva-nuori-tarvitsee-lasna-olevan-aikuisen/>
- Pietikäinen Reetta 2013. Nuorten sosiaalisen vahvistamisen kehittämistä. Viitattu 14.11.2017
<http://www.koordinaatti.fi/fi/puheenvuoro/701/nuorten-sosiaalisen-vahvistamisen-kehitt%C3%A4mist%C3%A4.html>
- Rikosoikeuslaki (368/2015) Viitattu 20.10.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150368>
- Rikosoikeuslaki (531/2000) Viitattu 20.10.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2000/20000531#Pidp450858240>
- Saarikkomäki Elsa & Honkatukia Päivi 2017. Nuorten kohtaaminen vartiointityössä – kontrollia, huolenpitoa, turvaa vai näitä kaikkia? Teoksessa Hoikkala Tommi & Kuivakangas Johanna (toim.) *Kenen nuorisotyö? Humanistinen Ammattikorkeakoulu julkaisuja 42.* Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196. 172–182.
- SAK 2017. Tukea työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Viitattu 11.11.2017.
<https://www.sak.fi/osallistu-ja-vaikuta/koulutus/koulutuspaivat>
- SoMe ja Nuoret 2016.
<http://www.ebrand.fi/somejanuoret2016/2-suosituimmat-sosiaalisen-median-palvelut/>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2017. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 14.11.2017
<http://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>
- Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi 2016. Nuorisotyö-lehti, Nuorisotyön digiloikka. 8/2016.
- Syrjälä Leena 2015. Elämänkerrat ja tarinat tutkimuksessa. Teoksessa Valli Raine & Aaltola Juhani (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle.* PS-kustannus, Jyväskylä. 257–265.
- Söderlund Markus & Linkola Jussi 2016 CMOOC Digitaalisen nuorisotyön täydennyskoulutuksessa. Teoksessa Lauha Heikki & Tuominen Suvi (toim.) 2016. *Kohti digitaalista nuorisotyötä.* Verke, Helsinki.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Nuorisotyö. Viitattu 14.11.2017.

<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/nuoret-ja-palvelut/nuorisotyö>

Toikkanen Tarmo 2014. Mistä on hyvät MOOCit tehty? Teoksessa Korkalainen Tuomas & Timonen Päivi & Tuuttila Leena (toim.) 2014. MOOCiin menevä nuorisotyö. Joustava etäopetus digitaalisen työotteen vahvistajana. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Humanistinen Ammattikorkeakoulu ja Verke - Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 18–23.

Tuominen Suvi 2014. Mediataidot eivät kehity automaattisesti. Teoksessa Lauha Heikki & Tuuttila Leena (toim.) 2016. Verkko nuorisotyössä. Nuorisotyö verkossa. Verke - Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki. 47–49.

Typpä Juho 2016. Näin Suomen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa kiusataan. Helsingin Sanomat. Viitattu 16.9.2017.

<http://www.hs.fi/nyt/art-2000002892369.html>

Valkendorff Tiina 2016 E-valmentajuus kokemuksina ja käytäntöinä. Teoksessa Määttä Jukka, Pohjanmäki Titta & Timonen Päivi (toim.) 2016. Kohti digikampusta. Humanistinen Ammattikorkeakoulu julkaisuja, 22. Anna Tuomikoski. 146–160.

Valtion nuorisoneuvosto. Nuorten oma käsitys nuoruuden ”ikärajoista” selvitetty. Viitattu 18.9.2017.

<https://tietoanuurista.fi/nuorten-oma-kasitys-nuoruuden-ikarajoista-selvitetty/>

Verke 2017. Digitaalinen nuorisotyö kunnissa 2017 – alustavia kyselytuloksia. Viitattu 6.10.2017.

<https://www.verke.org/material/kuntakysely-2017/>

Verke 2013. Internetin käyttö kunnallisessa nuorisotyössä. Viitattu 3.11.2017

<https://www.verke.org/material/internetin-kaytto-kunnallisessa-nuorisotyossa-2013/>

Vilkka, Hanna 2007. Tutki ja kehitä. Tammi, Helsinki.

Welling Ari 2011. Nettikiusaaminen jää usein piiloon. YLE. Viitattu 11.9.2017

<https://yle.fi/uutiset/3-5359073>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Mitä on vihapuhe? Viitattu 16.9.2017

<https://www.syrjinta.fi/vihapuhe>

LIITTEET

Liite 1.

Tehtävä 4.3: Netissä kiusaamista kokenut - miten kohtaat?

Työvälineet: Älypuhelin / tabletti / tietokone & www-selain

Arvioitu suoritus aika: 2 tuntia

Suoritusmerkintä: Kirjoita yksi pohdiskeleva teksti, joka sisältää tehtävänannon mukaiset kohdat a ja b. Tekstin minipituus 200 sanaa. Saat suoritusmerkinnän kirjoitettuasi viestin (uusi keskusteluviesti).

Määräaika: 21.5.2017 (suositus)

Valmentajan toiminta: Valmentaja seuraa ryhmän edistymistä.

Nuorisotyöntekijät ja muut lasten ja nuorten parissa työskentelevät henkilöt kohtaavat yhä useammin tilanteita, joissa on tapahtunut nettikiusaamista. Kuten tehtävän 4.2 pohjalta kävi ilmi, nettikiusaaminen on hyvin monimuotoinen ilmiö. Tässä tehtävässä on tarkoitus pohtia sitä, miten erilaisissa nettikiusaamistilanteissa tulee toimia. Tehtävänäsi on kirjoittaa pohdiskeleva teksti, joka koostuu kahdesta kohdasta (a ja b).

Tehtävän lähtökohta on seuraava:

Työskentelet nuorten parissa. Kohtaat työssäsi 15-vuotiaan nuoren, joka kertoo, että häntä kiusataan netissä.

Ensin sinun tulee:

a) Kuvata tilanne tarkemmin

Kerro tarkemmin, mitä on tapahtunut. (Hyödynnä mielikuvitustasi, kokemuksiaasi, lukemaasi ja halutessasi myös kohdassa 4.2 esitettyä materiaalia.)

Tämän jälkeen tehtävänäsi on

b) luoda toimintasuunnitelma

Pohdi tässä sitä, kuinka toimit tilanteessa. Voit käsitellä esimerkiksi seuraavia asioita: Miten lähdet purkamaan tilannetta? Mitä konkreettista tulisi tehdä? Mitä

pitää ottaa huomioon? Millaisia hankaluuksia ja haasteita saatat kohdata? Miten haasteista ja hankaluuksista voi päästä yli? Voit hyödyntää myös esimerkkejä omista kokemuksistasi.

Lopuksi voit vielä pohtia, miltä nettikiusaamisen uhriksi joutuneen nuoren kohtaaminen tuntuu/tuntuisi. Onko sinulla mielestäsi riittäviä valmiuksia kohtaamiseen? Tiedätkö, mitä tilanteessa tulee tehdä vai kaipaisitko siihen enemmän tietoa ja tukea?

Huom. Tämän tehtävän kirjoituksia tullaan hyödyntämään Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tehtävässä opinnäytetyössä, joka käsittelee nettikiusaamista työntekijän näkökulmasta. Sen tavoitteena on antaa tietoa ja toimintamalleja nettikiusaamista kokeneen kohtaamiseen ja jatkotyöskentelyyn. Opinnäytetyön tekee yhteisöpedagogiopiskelija Julia Uusikari ja sitä ohjaa lehtori Tiina Valkendorff (Lisätietoja: tiina.valkendorff@humak.fi, 0207621283).

Materiaalia hyödynnetään nimettömästi kaikki tunnistetiedot poistaen ja tutkimuseettisiä ohjeita noudattaen. Jos et halua, että tekstiäsi hyödynnetään opinnäytetyössä, ilmoita asiasta osoitteeseen distanssi@humak.fi otsikolla Tehtävä